Ч. 8 (14.840). Львів, четвер 13. січня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА“ В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Завтрішнє число „Діла“ появиться у значно збільшеному обємі з нагоди 50-літніх роковин від дня появи „Діла“ як щоденника. В тому ювилейному числі візьме участь понад 20 авторів.

Невідомий підводний човен сторпедував голяндський корабель.

Як подають з Аліканте, вчора коло полудня невідомий підводний човен сторпедував між Валенсією і Аліканте (67 км. від Валенсії) голяндський корабель, який почав потопати. На поміч поспішили рибалки з Хавея.

Бої на вулицях Теруелю.

В ДЕЯКИХ БУДИНКАХ БОРОНЯТЬСЯ ЩЕ НАЦІОНАЛЬНІ ЗАЛОГИ.

Ген. Кейпо де Ляно заявив у радієвому комунікаті, що на відтинку Теруелю національні війська мають досить харчів та муніції, щоби не подаватися перед наступами червоних. Зрадлива капітуляція полк. Рея віддала ворогові важний осередок опору, зате інші групи національних військ, що їх червоні облягають, воліють смерть ніж піддатися. Бої на вулицях Теруелю йдуть дальше. Всі ворожі наступи відбито з великими втратами.

Офіційний комунікат національної головної кватири стверджує, що вчора вечором червоні частини з повзами перевели на відтинку Теруелю наступ, що його національні війська без труду відбили. Національні війська перевели дуже корисне перегрупування військ.

ЧЕРВОНИЙ УРЯД ПРОДАЄ ТВОРИ МИСТЕЦТВА.

З півурядового джерела зі Саляманки подають, що червоні війська вивезли чимало мистецьких архитворів, які тепер червона еспанська амбасада в Парижі продає.

Французькі промисловці не приняли запросин премієра на переговори з „національною конфедерацією праці“.

Голова французької „національної конфедерації працедавців“ Жіню потвердив у листі до премієра Шотана, що конфедерація працедавців не візьме участи в конференції, що її скликано до президії ради міністрів, бо з боку робітників запрошено туди лише „генеральну конфедерацію праці“, а не всі робітничі професійні організації.

Жіню підкреслив, що „ген. конфедерація праці“ визнає засаду клясової боротьби і двічі погрожувала, що коли не здобуде бажаних осягів, відкличеться до робітничих організацій, щоби здійснити свої домагання. Право власности і свободи праці нераз нарушено. Коли йде лише про збірні договори, не треба вживати спеціяльної процедури, але коли мають розглянути питання устрою або засобів для засадничого урегулювання справи власности і громадянських вольностей, ті питання може розвязати лиш арбітраж уряду і парляменту

„Народним комісаріятом скарбу СССР кермували вправні шпигуни“.

Народній комісар скарбу СССР Чубар стверджує на сторінках „Правди“, що фінансового пляну не виконано, тому дефіцит збільшився до 15 міліярдів рублів. Він стверджує, що нар. комісаріятом скарбу кермували вправні шпигуни, які видавали ворогові тайні документи й державні тайни. Крім того вводили вони нелад до державного скарбу. Ці вороги наразили совітський скарб на чималі втрати, у чому чимала вина самого б. наркома скарбу Гринька.

Як відомо, цей останній пропав перед кількома місяцями без вістки. (ПАТ).

Дві польські події.

Львів, 12. січня 1938.

1. ЕКСПОЗЕ МІН. БЕКА.

Промови п. Бека у перших роках його міністрування були типічним „відроблюванням“ неприємного обовязку. У тих промовах була реєстрація міжнародніх подій у найбільш стереотипному нецікавому тоні, було там на всі сторони запевнювання про добру волю Польщі жити в приязни, з тих промов виходило теж, що дійсно Польща має ідиллічні відносини з усіми державами світа, між якими не вбачає ніякої ріжниці. І всім було відомо, що мін. Бек промовляти не любить, що голосних виступів не зараховує до інструментів своєї політики, так само, як і не рахується з пресовими атаками на свою особу і свою політику та на них не реагує.

Ця первісна метода п. Бека змінилась. Його понеділкова промова на закордонній комісії сойму є клясичним зразком тієї еволюції його поглядів. Коли раніш він промовляв тому, що не промовляти не міг, то сьогодні робить це тому, що воно йому потрібне як певний політичний хід. І нема найменшого сумніву, що цей його оногдішній виступ це не формальність, якої вимагає оборона буджету міністерства закордонних справ чи просто звичаєве право „говорити“ раз у році підчас звичайної соймової сесії, але що це політична подія, яка має своє питоме значіння в актуальному міжнародньому житті.

Сутнє політичне значіння того експозе п. Бека, (гляди зміст у вчорашньому числі) в різкій критиці Ліги Націй, як цілком безсильної „женевської установи“, у ясному й недвозначному ствердженні, що вона не тільки не має змоги вирішувати поважні міжнародні спори, але й що своєю хибною органічною системою (статут) творить для її членів постійну небезпеку втягнути їх в авантури, які суперечать їх інтересам. Ця критика ставила всі точки над „і“: нехіть Польщі дати себе втягнути до якихось нових санкцій по зразку протиіталійських господарських репресій за абісинську війну, яка інтересів Польщі не нарушувала, і через те посередньо нехіть до системи т. зв. збірної безпеки, яка хоче за всяку ціну втримати мир одночасно на всій земній кулі, що буває річчю невикональною. Коли й мін. Бек проти теорії збірної безпеки, що творить все ще вугольний камінь франко-англійської дипломатії, по імени не називав, то проте заповів явно і славно, що коли Ліга виявить себе безрадною управильнити справу еміграції і сирівців, то Польща буде старатися полагодити собі ці справи поза Лігою з окремими державами. Так само мін. Бек зробив прозорий натяк, що упадок значіння й авторитету Ліги актуалізує старий проект пакту чотирьох у давній чи змодифікованій формі і висловив погляд, що Польща таких змінених форм міжнародньої співпраці не лякається. Виступив теж безпосередньо проти держав, які намагаються зробити Лігу інструментом проти тоталістичних держав, забуваючи, що тим самим тоталізують все міжнародне життя, накидаючи йому ліговий диктат.

Нічого й казати, що така гостра критика Ліги Націй є безумовно скріпленням міжнародньої позиції тих держав, які з Ліги виступили, та ослабленням заходів зберегти за Лігою бодай частинку її давнього авторитету і давніх прерогатив. Ця промова є посередньою відповіддю на недавні поголоски про намір Польщі виступити з Ліги й прилучитись до протикомуністичного пакту: хоч ми не почули потвердження тих поголосок, проте тон промови п. Бека і її мериторичний зміст такої можливости далеко не виключає.

Очевидно, що польська протинімецька (ендецька) і протигітлерівська (соціялістична та жидівська) преса гостро цей виступ п. Бека скритикувала. Воюючи протинімецькою демагогією та стараючись використати всяку нагоду, щоб польсько-німецькі взаємини зіпсувати, ця преса особливо атакує мін. Бека за промовчання справи Данціґа і його польської меншини. У звязку з цим проурядова преса натякає, що у цій матерії мін. Бек забере ще слово, відповідаючи на посольські запити (деякі такі запити бувають завжди згори узгіднені!). Так чи інакше — тенор промови п. Бека, довгий уступ промови спеціяльно присвячений Німеччині, посередні нові запросини Ґерінга відвідати Польщу, — все воно виключає, щоб справа польських інтересів у Данціґу могла спричинити поважний зворот у всій польській закордонній політиці, так яскраво наміченій у тому останньому експозе її керманича.

З нашого українського погляду нема чого радіти з нового удару, що його зазнала „женевська установа“, як її іронічно називає мін. Бек. Щодо ролі і значіння Ліги Націй — ми ніколи не мали ніяких оман і не було в нас ніодного голосу, який ту женевську установу ідеалізував. Ми здавали собі давно справу, що це не ліга націй, лише ліга держав, і то держав-переможців, знали теж, що з моментом вступу туди Совітів у характері постійного члена Ради, терен Ліги стає недоступний навіть для української інформаційно-пропагандивної служби, паралізованої совітськими впливами. З цього погляду упадок Ліги є упадком надій, що звязували з нею Совіти. А проте упадок Ліги є теж сумним доказом, як страшенно важко прийнятись у міжнародньому світі ідеям справжньої міжнародньої справедливости, справжньої рівности націй, справжнього наддержавного і наднаціонального ареопагу, в якому моглиб дістати належний захист і підтримку народи й держави — слабі. „Святий еґоїзм“ керує все ще світом і як довго той святий еґоїзм є єдиною напрямною всіх держав і народів світа — і ми не можемо творити виїмку.

2. ЗМІНА В ОЗОН-і.

В той сам час, коли п. Бек виголошував у соймі своє експозе, у т. зв. ГІЦІ-і генеральний інспекторат збройних сил), у марш. Сьміґлого-Ридза відбувалась нарада у гурті кількох осіб, між ними — з основником Обозу Зєдночення Народовего і його дотеперішнім головою та його несподіваним наслідником. Вістка про цю зміну на становищі голови Озону була і далі є найбільшою сензацією польського політичного дня.

На іншому місці ш. Читачі найдуть жмінку фактичних подробиць, зачерпнених з офіціяльних комунікатів та польської преси. Але фактичні подробиці — це річ політично другорядна. Сутнє значіння мають тільки ті подробиці, які торкаються політичних причин та політичних наслідків цієї останньої зміни.

Хоч офіціяльно подано до відома, як єдину причину димісії полк. Коца — поганий стан його здоровля — проте ніхто не сумнівається, що вирішними були саме причини політичного характеру. І коли взяти під увагу, що фірма Озону просто нероздільно звязана з самим іменем п. Коца, що назвисько того діяча стало синонімом тієї організації, базованої на його відомій ідейній заяві з лютого мин. року, то у ввесь ріст стає стара правда про сусту найбільш блискучої карієри та про крихкість політичних становищ — здавалось би кріпцево незрушних. Справді, за прикладами не треба шукати аж в історії всіх революцій світа та в наполеонській добі, бо і в мирних часах та відносинах бувають такі зміни, — необхідні, диктовані потребами даної організації та добром загалу.

Потреби даної польської політичної організації були такі, що за близько рік її істнування її поступ може й формально, числом істнуючих клітин, поважний, проте фактично викликує далі гострі суперечки не тільки внутрі цілого польського громадянства, але головно внутрі самого табору пілсудчиків. Писали ми вже свого часу, що витворився такий парадокс, що повстання проурядової польської політичної організації причинилось було до консолідації польської політичної опозиції та до деференціяції польського санаційного табору. Прийшлось ті ріжниці й суперечки, що — бувало — приймали надзвичайно гострі форми та виявлялись і в зовнішніх виступах, час до часу кляйструвати, лагодити, але вони істнували всетаки далі. По нинішній день нпр. істнує ціла група полк. Славека, що від Озону бокує. По нинішній день істнує хаос на польському молодечому фронті, по нинішній день теж міродайним для тієї організації є той політичний характер, що його витиснула тісна співпраця з правими ендецькими елементами, які масово туди посунули, змінили вивіску та зберігли свою політичну програму.

Відсутність політичної програми у цілій низці конкретних і пекучих внутрішньо-державних проблем є далі характеристичною рисою Озону з часів перебування на його чолі п. Коца. Всі поляки й неполяки мусіли мати враження, що тій організації залежить у найголовнішій мірі на формальних і престіжевих успіхах, таких, як нпр. оснування власного парляментарного клюбу, приєднювання членів і т. д., зате справа політичного змісту організації залишається на сірому кінці. Тимчасом час не жде, зміняється теж конфіґурація польських політичних сил, серед яких не можна легковажити собі тенденцій, неприхильних тоталістично-ендецьким теоріям та націоналістичним нагінкам. Маємо враження, що явно вороже становище до Озону цілої польської лівиці та завжди двозначне становище демократичної частини леґіоністів було чи не найбільшою причиною димісії полк. Коца.

Імя його наслідника, ґен. Станислава Скварчинського, це політично біла карта, записана тільки його ще передвоєнною приналежністю до ППС і до львівського поступового студентського товариства „Жицє“, та пізнішими звязками з колишніми своїми політичними однодумцями. З іменем Станислава Скварчинського звязане теж імя його брата Адама, що помер у минулому році: одного з найчільніших польських публіцистів демократично-пілсудчиківського табору, ідеольоґа того напрямку, що його запереченням був саме націоналістично-ексклюзивний напрямок Озону. Найближча будучність покаже, чи ґен. Ст. Скварчинський є однодумцем свого покійного брата і чи його ідеї схоче та зуміє вводити в життя.

Очевидно, що нас це цікавить остільки, оскільки воно торкається національної політики Озону, зокрема програми Озону в українській проблемі. За ту цілу програму мали ми досі гасло, що поляки є єдиним володарем і господарем держави і краю, в якому вони творять навіть національну меншину: у висліді того гасла був монтаж всього польського громадянства на протиукраїнському ґрунті та витворення в усіх органів місцевої адміністрації і в усьому польському громадянстві такого переконання, що й мови не може бути, щоб українців допустити до співпраці і співвідповідальности в самоуправі та в державному апараті. Наслідки такого підходу — слідні у щоденній практиці. Зате — ніякої конструктивної програми національної політики, ніякого бажання справу взаємин між польською державою і українським народом та взаємин між обома народами устійнити в безпосередніх розмовах і звязках, ніякого бажання признати українців не тільки політичною особовістю, але бодай чинником, який має і мусить мати голос у вирішуванні долі цього краю, чи це кому подобається чи ні.

Персональні зміни, орієнтації і перерізні комбінації у польському таборі — це внутрішня польська справа. Чи і оскільки зміна проводу в ОЗН зачіпить і нас — про це можна буде говорити щойно згодом. Але маємо враження, що на гірше зміни не буде, хоч і ступенування слова „зле“ у політичній дійсности знає багато більше нюансів, ніж наука граматики.

ік.

Закарпаття.

УКРАЇНЦІ В УЖГОРОДІ ТАКИ ПЕРЕМОГЛИ.

В ужгородській горожанській школі збори батьків двічі голосували в справі шкільних підручників та оба рази вирішили, що бажають собі заведення українських книжок, як це було досі, та що не треба їм ніякої граматики Сабова. Але інспектор Федор не був задоволений таким вирішенням справи і зарядив ще третє голосування картками. Та це теж нічого не помогло. Абсолютна більшість батьків обстояла своє попереднє рішення і так — на велику радість всіх учнів — не будуть їх учити по московськи. Видно, що між батьками учнів ужгородської школи є свідомі люди, які не дали збаламутитися хитрими грами слів „руський“, „русскій“, „малорусскій“ і т. д.

КОНФЛІКТ МІЖ ПРЕЗИДЕНТОМ КРАЄВОГО СУДУ І ПОСЛОМ ЮЛІЄМ РЕВАЄМ.

Кілька тижнів тому в ужгородському „Учительському Слові“ появилися статті, яких автори гостро критикували політику Шкільного Реферату та осуджували зарядження плебісциту в справі шкільних книжок.

Д-р Ілько Гаджега, президент краєвого суду в Ужгороді, взяв в оборону Шкільний Реферат та його шефа і в московськім щоденнику „Русскій Народний Голос“ помістив статтю, що в цю справу повинна вмішатися поліція, прокуратура й суд і не допустити, щоб такі статті могли появлятися.

Посол Юлій Ревай вніс у справі тієї статті до міністерства судівництва інтерпеляцію, в якій запитує міністра, чи він це уважає відповідним, щоб президент такої поважної установи, якою є краєвий суд, міг до такої міри анґажуватись і чи така поведінка президента суду не може захитати довіря до судейської обєктивности.

Довідавшися про ту інтерпеляцію, д-р Гаджега дав інтервю в мадярському часописі „Гарц“ (Бій“, де боронить свого становища. Він уважає інтерпеляцію посла Ревая за безприкладний злобний напад на судейську незалежність і ставить такий запит: „Чи може бути членом чехословацького парляменту колишній мадярський большевицький секретар, що з місця своєї діяльности перед законними наслідками утік до Будапешту і тому, що там почала горіти йому земля під ногами, втік до нашої республіки, отже є злочинцем в утечі?“

Посол Ревай заявив, що все те неправда. Він ані до Будапешту ані з Будапешту ніколи не втікав, бо не мав до цього найменшої причини. Зрештою він дасть змогу президентові суду доказати правдивість своїх тверджень перед судом.

Громадянство Закарпаття з великим зацікавленням вичікує висліду того конфлікту.

ЕТНОГРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ У МУКАЧЕВІ.

Етнографічний Музей Підкарпатської Руси в Мукачеві, як це видно з ч. 6—7. його „Вістей“, успішно розвиває свою культурну діяльність. Святочне відкриття Музею 20-го червня м. р. дуже підтримало на дусі його відданих співробітників, що покладають на цю установу багато надій. Вже сьогодні Музей може похвалитися поважними збірками, які раз-у-раз збільшуються щедрими дарами ріжних людей. Серед таких дарів виріжнюється нпр. вітрина з експонатами з життя Гуцульщини, яку удалили за свої гроші брати Клемпуші з Ясіня. До організації Музею багато причинилися своєю допомогою проф. інж. В. Чапля, д-р М. Обідний, учитель Мих. Горощак, Фр. Канюга, письменник Л. Деман та багато інших. За короткий час, від 1934 р. починаючи, Музей має вже чималі збірки одягу, вишивок, кераміки, посуду, килимів, писанок та інших предметів великої історичної, мистецької та культурної вартости.

УРЯДОВА МОВА В КАНЦЕЛЯРІЇ ГУБЕРНАТОРА.

В канцелярії губернаора Закарпаття, Константина Грабара, вживають, як урядової, чеської мови. З обуренням пише про це „Нашъ Путь“, орган „русскіхъ націоналістовъ“, який хотів би, щоб урядовою мовою губернаторського уряду була мова московська.

„ЗА СИЛЬНУ РУКУ У ВІДНОШЕННІ ДО УКРАЇНЦІВ.

У своєму першому числі за 1938-ий рік часопис „Мадяр Гірлап“ цитує вечірнє видання „Нароdніх Ліст-ів“ (орган Крамаржівців), в я

кому висловлене бажання сильної руки у відношенні до українців на Закарпатті. Там теж є вістка, що при кінці цього року відбудуться вибори до закарпатського сойму, а губернатор К. Грабар піде на пенсію.

Д-р ГОДЖА ПОЧЕСНИМ ГРОМАДЯНИНОМ УЖГОРОДУ.

Міська Рада Ужгороду одноголосно вирішила предложити заступництву міста внесок на вибір президента міністрів д-ра Мілана Годжі почесним громадянином Ужгороду. Нема сумніву, що заступництво прийме цей внесок.

—o—

НОВІ РОСІЙСЬКІ ЧАСОПИСИ В УССР.

Цього року почне виходити в Києві, Одесі, Харкові та в інших містах УССР кілька нових російських щоденників, які будуть органами КП(б)У. (АТЕ).

З діяльности львівського „Звйонзку зємян“.

Є у Львові Союз дідичів східних воєвідств Галичини (Звйонзек Зємян Всходніх Воєвудзтв Малопольски), якого завдання, як треба догадуватися, це оборона інтересів його членів. Ці завдання напевно точно означені статутом цього Товариства. Та ось маємо під рукою обіжник цього Союзу дідичів з 20. грудня м. р.; в ньому є кілька комунікатів, які стверджують, що згаданий Союз у своїй діяльности дуже поширює рямці свого статуту.

Ось комунікат ч. 95: „Нам звернули увагу, що в деяких випадках дідичі чи то їх персонал уживають української (в оригіналі: рускеґо) мови в балачках з місцевою людністю і службою. Така поведінка причиняється до українізації терену і з того приводу звертаємося до всіх членів нашого Союзу з гарячим закликом, щоб пропагували вживання виключно польської мови в контакті зі службою і місцевою людністю.“

В черговому комунікаті (ч. 96) поданий витяток з протоколу кружка Союзу дідичів у Тернополі. Один дідич звертає увагу на те, що голови Професійних Союзів (Звйонзкі Заводове) дають часто поручаючі письма робітникам, що зголошуються за працею. У звязку з цим голова кружка дідичів вияснює, що він сам ніколи таких поручаючих письм не видавав і видавати не буде, бо уважає, що не треба „влекшувати працю ворожим елементам.“ Нема сумніву, що в цьому випадку мова про українських робітників.

У комунікаті ч. 97. Союз звертає увагу поміщиків на те, що з днем 1-го січня 1938. р. починається складання деклярацій за польською мовою навчання і доручає своїм членам тієї справи припильнувати, бо це „справа першорядної ваги“.

Якби так якесь українське товариство видало обіжник з дорученнями такої діяльности, що не лежить докладно в рямах, означених статутом, то його доля булаб давно припечатана.

Америка не визнала анексії Абисинії

ТА ПЕРЕРВАЛА ПЕРЕГОВОРИ З ІТАЛІЄЮ.

Як подають із Вашинґтону, переговори у справі торговельного договору між Італією та Злученими Державами перервано, бо вашинґтонський уряд не хотів признати італійському королеві титулу цісаря Абисинії.

—o—

З польських справ.

ПІСЛЯ ЗМІНИ НА СТАНОВИЩІ ШЕФА ОЗОНУ.

Полк. Коц уступив несподівано.

Навіть найближчі співробітники полк. Коца до останньої хвилини не знали нічого про те, що буде зміна на становищі голови орґанізації. Правда, після конференції президента держави з марш. Сьміґлим Ридзом, що відбулася перед святами, розійшлася була чутка про уступлення полк. Коца, але в колах Озону цю чутку катеґорично заперечили, покликуючись на пляни найближчої праці, з яких полк. Коц звірився перед деким зі свого окруження. Але виявилося, що ті чутки були правдиві та що ця справа всеж зийшла зі згаданої конференції.

Японці збомбардували Гайнан.

Японська фльота бомбардувала недавно великий китайський острів Гайнан, що лежить коло південного китайського побережжя, недалеко французького Індокитаю.

Минулої ночі японські літаки кружляли над Кантоном. Закордонні обсерватори твердять, що японці небавом почнуть великі операції коло Кантону, щоби спинити постачання муніції до Китаю через Гонкон

—o—

З. ЛОКАЧ

Мадаґаскар.

Пан Директор Пантелеймон Щіточка посперечався із своєю жінкою. За що? За малу дрібничку! Як звичайно в них бувало.

А нині було так. По смачнім обіді сів директор Щіточка вигідно в шкірянім фотелі і читав на голос ґазету. Його жінка, Дарія, слухала уважно, цируючи панчішки для своеї потіхи, що була ще в школі. Директор вичитав, що одна держава малаб охоту дістати Мадаґаскар як кольонію.

— А чи знаєш ти, мій солоденький, де лежить той Мадаґаскар? — спитала примильно пана Пантелеймона його кохана жіночка.

— Ти все думаєш, що я нічого не знаю! Думаєш, що ти всі розуми поїла!

— Але скажи, скажи де? — налягала на нього пані Дарія.

— Коло Австралії! — відтяв остро директор.

— Ха-ха! — засміялась вдоволено його жінка. — Коло Австралії! От відгадав! Алеж то мудрий мій чоловік, мудрий! — глумливо сміялася Дарія.

— Як ти така дуже мудра і всезнайко, то прошу, скажи, де ти його вмістиш? — відізвався дещо із гнівом директор Щіточка.

— Таж найменша дитина знає, наш Юрко знає, що Мадаґаскар лежить при східнім березі Полудневої Америки! — самоцевно твердила пані Дарія.

— Но, знаєш! то вже треба бути скінченою ідіоткою, щоб мені базікати, що Мадаґаскар є в Америці!

— Що ти сказав? Хто ідіотка? І ще скінчена ідіотка! Я? Попамятаєш, ти це мені! Добре говорила мені покійна мамуся, що такого брутального й ординарного бика, як ти, нема на цілім світі! А я дурна не слухала і вийшла за такого неотесу заміж! — вже з плачем хлипала пані Дарія.

— Я бик! Ти рахуйся із словами, ти... ти... Дивіться, люди, вчена мені знайшлася, плете бздури і ще поважного чоловіка зневажає! Я собі на це не дозволю! Чуєш? — гарячкувався п. Пантелеймон і злісно стукав кулаком по столі. — Не позволю, щоб перший-ліпший у моїй хаті мене ганьбив!

Пані Дарія не витримала. Вхопилась рукою за серце й осторожно зсунулась на канапу.

— Води! Ох, моє серце! Млі-і-і-ю-ю! — шепотіла слабо.

Випрямлена лежала штивно, рука безвладно впала на долівку.

П. Пантелеймон перестав кричати. Глянув на жінку і жаль йому зробилося, що був супроти неї такий рішучий і гострий.

— Та вже раз повинен я памятати, що Дарці не вільно злоститися! Таке слабеньке серце! Все вмлівае! — роздумував Щіточка, дорікаючи собі.

Скоренько подріботав по воду. Та ані руш не міг влити її в жіночі уста. Приніс кольонську воду, амоняк, нічого не помагало.

— Дарцю! Дарцю! — благав пестливо.

Даремні були його зусилля. Пригноблений побіг до передпокою. Вхопив за слухальце телефону:

— Чи пан доктор дома? — питав нетерпеливо. — Тут Пантелеймон Щіточка, вулиця Середня 12. Прошу скоро прибути до мене. Жінка зімліла. Не можу дати ради. Таке слабе серце... — увірвав посередині. Перед ним стояла його жінка Дарія.

— Що ти вже встала? — А я дзвонив до доктора. Зараз прибуде! — докоряв їй.

— Певно! Щоб зробити дурницю, то ти все перший! Все щось такого викинеш, що варт плюнути!

— Дарцю, не зачинай знову!

— Мені на хвилинку зробилося слабо, а він уже доктора кличе.

— За хвилину лікар буде, а ти бігаєш здорова! Що він собі про мене подумає? Що я йому скажу? По що я його кликав? А все через той твій клятий Мадаґаскар! — нарікав директор Щіточка з великим жалем.

— Певно, ти мені ніколи не признаєш рації. Як я знаю, що Мадаґаскар лежить коло Америки, то напевно це знаю. А ти все наворіт!

— Кіцю! Я тверджу рішуче, що Мадаґаскар лежить коло Австралії, але коли хочеш, то для тебе переношу його до Америки. Вернеться Юрцьо зі школи, тоді переконаєшся! Подивишся в атляс! Ну, а тепер положися, Дарцю, до ліжка. Зараз прийде лікар! — просив лагідно пан Пантелеймон.

— Що, я маю грати комедію! Бо ти так хочеш! Ані не думаю! Хочеш, лягай сам. Я йду геть!

— Дарцю! Дарочко! Та змилосердися! Прийде лікар. Скажемо, що тобі вже ліпше. А щоб дурно не платити, огляне твоє серце. Тебе воно і так часто болить. А так будеш від нині здорова! — переконував директор Щіточка

— Ані мені сниться! Певно, ти хотів би, щоб я була вже хора. На це тільки чекаєш! Я йду до міста. А ти роби собі з доктором, що хочеш. Я не дам себе оглядати! — заявила ві-

Вістка, що ген. Скварчинського перенесли в нечинний стан, казала сподіватися, що його мають призначити на якесь важне становище тимбільше, що його остентаційно витали у Варшаві, як він приїхав з Вильна.

Остаточне рішення про зміну на становищі шефа Озону запало на конференції, що відбулася в понеділок вполудне у марш. Сьміглого Ридза і в якій взяли участь визначні діячі Озону: полк. Коц, полк. Медзінський, віцемін. Пацьорковський та ген. Скварчинський.

Польська преса широко обговорює справу зміни на становищі голови Озону. Ходять чутки, що прийдуть там ще інші персональні зміни, які уплянував полк. Коц, але про те ще навіть в самім Озоні ніхто нічого докладніше не знає.

Обіжник нового шефа.

Новий шеф Озону, ген. Скварчинський видав обіжник до О. З. Н., в якому дякує свойому попередникові полк. Коцові за його дотеперішню працю, витає своїх співробітників і заявляє, що единими вказівками для дальшої праці організації залишаються надалі твори, чини і життя маршала Пілсудського і накази маршала Сьміглого Ридза.

„Ніяких — каже ґен. Скварчинський в обіжнику — суттєвих змін не буде. Новим є тільки я і мої сили, які я всі без решти віддаю на службу ідеї О. З. Н.".

Чутки про зміну уряду.

У звязку з уступленням полк. Коца розійшлися чутки про зміну уряду. Але, як кажуть, та зміна обмежиться мабуть до уступлення віцеміністра внутрішніх справ Пацьорковського, який вже від довшого часу на відпустці. Одним з кандидатів на його місце уважають ген. Токаржевського зі Львова.

ЧОМУ УСТУПИВ РЕКТОР КУЛЬЧИНСЬКИЙ?

Ректор львівського університету д-р Станислав Кульчинський оголосив у пресі письмо, яким виясняє причини свого уступлення зі становища ректора. Уступив тому, що не хотів дати свого підпису на акті, який називається „зарядженням ректорської влади", а який є в суті речі „вимушеним під пресією терору векслем, що його має реалізувати політична партія, а покривати університет коштом свого престіжу та життєвих інтересів".

Д-р Кульчинський — як він пише у згаданому письмі — не міг завести в університеті „урядового гета", бо це значилоб уводити методи, які можливі тільки в спеціяльному державному ладі, якого ані польський сойм не ухвалив ані польський уряд офіціяльно не завів. Коли якась політична партія (ендеки — Ред.) змагає до заведення такого ладу, то це її можна, але тоді вона й бере відповідальність за свою акцію, та не може накидати такої відповідальности „ані ректорові, ані університетові, ані польській науці. Примусове ангажування університетської влади у реалізації і у введенні в життя політично-правної концепції політичної партії є шантажем, що його виконується на університеті та польській науці".

Ректор Кульчинський є тієї думки, що згадана політична партія хотіла би створити прецеденс і дати в межах університету приклад, як повинні виглядати в державі лад і законодавство, які вона пропагує.

Хроніка Совітської України.

НОВОРІЧНИЙ ПОДАРУНОК ДЛЯ СОВІТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Совітська Україна, осягнувши „20 років свого існування", дістала на 1-го січня 1938. подарунок. Того дня вийшло перше число органу ЦК Комуністичної Партії України „Советская Украина", щоденника **російською мовою.** В цьому числі велика стаття Косіора „Под знаменем партии Ленина-Сталина". Крім того вміщено багато ріжних привітань, м. і. від Петровського. З чим саме привітання, трохи незрозуміло. Чи з тим, що за 20 років українські комуністи так зросійщилися, що не розуміють вже української мови, чи з тим, що за 20 років виявилося, яку небезпеку уявляє собою українська мова, отже краще вживати російську?! Незрозуміла і назва статті Косіора. Досі нам було відомо, що партія Леніна-Сталіна стоїть за національну форму і за соціялістичний зміст; а якже буде тут: чи окладинка щоденника буде національна? Чи може форма буде соціялістична, а зміст національний (розуміється: російський)?!

НОВИЙ ВСЕСОЮЗНИЙ НАРОДНІЙ КОМІСАРІЯТ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СПРАВ.

Може утворення цього всесоюзного народнього комісаріяту близько обходить Совітську Україну з її Чорноморським побережжям та з Чорноморською фльотою, але основне значіння цього заходу, його змисл далеко від Чорного Моря, там на морських хвилях біля Владивостоку. Дуже цікаво, що на посаду комісаря не призначено ні начальника військових морських сил СССР флягмана Вікторова, ні командаита Тихоокеанської фльоти флягмана Кіреєва, але призначено людину, що ніколи нічого спільного з морем не мала (чи не за прикладом західноевропейської демократії?), але яка вірно виконувала обовязки політичного комісаря червоної армії (не фльоти, ні), армійського комісаря 2 ранги, Петра Смірнова. Чи не говорить це досить красномовно, що вищі начальники морських сил не дуже то надійні і що військово-морський відділ та взагалі військову фльоту слід тримати в досвідчених руках політичного комісаря?!

ПЕРЕПИС ХУДОБИ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

1-го січня 1938. року розпочався на Совітській Україні перепис всієї худоби. В переписі бере участь декілька десятків осіб. Вже зареєстровано чимало випадків, коли людність затаює свою худобу перед списом, особливо вівці, свині та поросята. Цікаво, чи задоволиться Москва наслідками перепису, чи, як це вже було з людським переписом, накаже вважати, що перепису не було?!

КЛАДОВИЩЕ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН.

На подвіррі Драбово-Ульянівської машинотракторної станції можна побачити справжнє кладовище сільсько-господарських машин: під голим небом лежать і ржавіють комбайни, трактори, розкидані частини розібраних автомашин. Все це раніше мочив дощ, а тепер присипає сніг.

ПОГАНИЙ СТАН ПІДГОТОВИ ДО ВЕСНИ.

З областей надходять досить невтішні відомості про стан з підготовою до весняних робіт; ремонт тракторів в загрозливому стані — є такі машинотракторні станції, де досі не відремонтовано ані одного трактора; зле стоїть справа з насінням. Щось не дуже то квапиться „квітуча Україна" з підготовою до „стахановського" урожаю в перший рік 3-ої сталінської пятилітки! А міжтим нарада „стахановців сільського господарства", що недавно відбулася у Києві, закликає всіх колгоспників і колгоспниць, робітників радгоспів „соціялістично" змагатися, щоб перший рік третьої „сталінської пятирічки" став роком рекордних урожаїв і рекордних показників у розвитку тваринництва, змагатися за 18—20 сотнарів зернових культур з га, і за тим подібні астрономічні числа і в інших галузях... Папір усе витримає, що не написатиб на ньому, але в який спосіб колгоспники мають змагатися за 18—20 поросят від одніеї свині та за 15—16 ягнят від 10 овець, це вже залишається таємницею цієї наради!!

БІБЛІОТЕКИ І ЧИТАЧІ.

В Полтавській центральній бібліотеці, що нараховує 3.000 абонентів (вона-ж в обласному центрі) учень школи запитує бібліотекарку:

— Є „Весна" Кириленка?

— Нема.

— Вибрані поезії Рильського?

— Нема.

Бібліотекарка, заспокоючи абонента, каже: „Ви називайте мені тільки прізвища письменників, а коли буде якась їхня книжка, я скажу".

Учень: Головко, Тесленко, Коцюбинський, Панас Мирний, Нечуй-Левицький, Леся Українка, Франко...

— Стійте, стійте, зупиняє скоромовку учня зала бібліотекарка: Франка щось є, ось „Бориславські оповідання"...

Бібліотека Лубенського Педагогічного Інституту, де є понад тисячу студентів. Та ці студенти вивчають українську літературу досить оригінальною методою — без книжок: знайомитись з творами українських клясиків їм радять по закінченні Інституту, бо в бібліотеці Інституту є тільки Тичини „Партія веде", Коцюбинського „Фата-Моргана", Лесі Українки „Лісова пісня", а більше нічого немає...

Те-ж саме і по інших містах.

По книгарнях українські книжки розкуповують моментально, і бібліотечним працівникам та представникам книгарень на окраїнах доводиться їхати часом аж до Москви, щоб купити там українських книжок...

А як реклямують в промовах розквіт української культури, кількість українських книжок"!...

Л.

Свято „Просвіти" — всенародне свято. Тож го приготовляймось до нього якнайгідніше, а перш усього: станьмо членами „Просвіти" і складім жертву на ювилейний дар для неї!

АКТИВНІСТЬ ЯПОНСЬКОГО ЛЕТУНСТВА.

Як подає Домеї, японські летунські ескадри збомбардували летунський майдан у Ганков; вони знищили гангари і 9 літаків. Вертаючись з Ганков, японські ескадри стрінули 3 китайські літаки і зістрілили їх.

шуче Дарія і гримнувши дверми пішла до кімнати.

— Можеш іти, та можеш назад не вертатися! — крикнув роздратований п. Пантелеймон і копнув фотель, якби це була собака.

Пані Дарія скоро вбирала футро, витягала вже поволіше рукавички, довго шукала за парасолькою і повагом вийшла до передпокою. Чоловік нічого не робив собі з її приготувань. А пані Дарія навмисне проволікала свій відхід, хотіла дати чоловікові час, щоб він надумався і її перепросив. Погодилась би вже, щоб і лікар її оглянув. Хоч почувалася зовсім здорова, була певна, що лікар повірить в її хоробу серця. І дальше буде вона вживати тої самої зброї в суперечках з чоловіком: буде дальше вмлівати і нарікати на болі серця. Та чоловік не прохав у неї вибачення. А без перепросин пані Дарія не думала залишитися дома.

З непотрібним галасом голосно вбирала снігівці. Запхала одну ногу у сніговець, вложила другу...

— І — і — Ратунку! Ой-ой! — заверещала перерaзливо і повалилась на землю. Тим разом зімліла дійсно.

Переляканий підбіг Щіточка. З трудом заніс жінку на ліжко; біла мов мармур лежала вона без руху. За хвилину задзвонив дзвінок. Пан директор віддітхнув з полекшою. Вийшов лікар дивно всміхаючись. Привитались.

— Де хора?

— В покою лежить. Добре, що ви вже прийшли, пане доктор!

Лікар хотів щось веселого сказати, та глянувши на жінку здивувався. З недовірям оглядав хору.

— Так зімліла направду! Бо признаюся, що я чув ваші благання через телефон, що ваша добродійка зімліла. Даруйте, що я був свідком вашої розмови, але ви самі цьому винні, не повісили слухальця і не скінчили розмови зі мною. Так я мимохіть чув вашу розмову. Гадав, що це жарт, але бачу, що справжнє омління.

Дир. Щіточка давав виснення, як жінка його крикнула в передпокою і зараз знову зімліла, а лікар заходився коло хорої. Її лице і надалі було мов мармур.

Хора привиталась із лікарем. Та коли глянула на середину кімнати, вхопилась знову за серце.

— Миш! Ой! — кричала панічно, заслоняючи очі руками. Миші — це була річ, на вид якої пані Дарія тратила голову.

На середині кімнати грався Мурцьо-котик з мишею, яку зловив у передпокою, як тільки вискочила вона із снігівця пані Дарії. Борзенько викинув пан Щіточка кота з мишею з покою і пані Дарія успокоїлась.

— А тепер уже все добре. Прошу ще спокійно лежати! А щоб не було дальших непорозумінь, дозвольте, панство, вас розсудити, що Мадаґаскар не лежить ані коло Австралії, ані коло Америки, — а коло Азії! — говорив сміючися лікар, ховаючи до кишені гонорар.

Якеж було здивування панства Щіточків, що шукаючи коло Азії за проклятим Мадаґаскаром в атлясі сина, знайшли його коло Африки.

— От, де цей чортовий острів залізі — спльовуючи гнівно бурмотів пан директор Щіточка. — А я колись ще молодим був на такій оперетці „Королева Мадаґаскару" і забув запитатися, де вона панує ця королева. Бо чого замолоду не вивчиш, на це жонатому запізно!

—о—

З природи і життя.

Новотвори в тілі людини.

Як подають статистики з останніх років, лікарі стверджують великий зріст смертности людей з причини новотворів. Ця смертність займає пересічно 10 проц. з усіх причин смерти; в деяких краях навіть більше людей вмирає від новотворів, ніж від туберкульози (сухіт). Збільшену появу новотворів у людей в останніх роках пояснюють дослідники не тим, що вони тепер частіші, але тим, що їх тепер більше розпізнають. Інші кажуть, що в останніх часах новотвори частіші ніж колись тому, що нинішня людина, головно у великих містах живе серед цілого ряду шкідливих чинників (дими, порох, хемікалії та ін.).

ЩО ТАКЕ НОВОТВІР?

Новотвором у людськім організмі називаємо незагамований розріст якоїсь тканки чи групи клітин, що є цілком відмежований від свого окруження і не звязаний із ростом інших, нормальних тканок. Новотвір у людськім організмі можна б від біди порівняти з омелою, що росте на дубі коштом його соків, але і тут величезна різниця, бо омела є другим ріжним від дуба ґатунком рослини, що лише живе галапасом на дубі, а новотвір повстає в людськім тілі з його власних клітин, тільки вони поводяться ненормально. Медицина розріжняє два роди новотворів: лагідні, що ростуть в одному місці організму і лихі, що розсіваються з первісного вогнища часом до далеких органів тіла (нпр. з грудей до хребетного стовпа та ін.). Найчастішим лихим новотвором, що викликує у багатьох осіб просто панічний страх є **пістряк**, званий популярно раком. Він повстає з т. зв. наболонної тканки, до якої належать у людськім тілі клітини, що покривають тіло (нашкірень), покриви слизних болон, що вистелюють кормовий провід, клітини, які вистелюють ямини тіла (олегочна, очеревна), кровоносні судини всередині та багато інших. Другим таким новотвором, що часто появляється є **мясак** (саркома), що виходить з лучної тканки; лучна тканка це групи клітин, на яких лежить згадана вище наболонна тканка. Лучна тканка творить у людини підшкірень, стіни кровоносних судин, кишок, кістки, хрястки та ін.

ЗДОГАДНІ ПРИЧИНИ НОВОТВОРУ.

Ще донедавна дослідники думали, що новотвори повстають із чужих організмові клітин галапасів, які дісталися до кормового проводу людини, а звідти до середини організму. Однак тепер вже знаємо, що новотвори у людськім тілі повстають з йогож клітин. Деякі лікарі кажуть, що ці клітини є недозрілі, себто вони лишаються в дорослої людини в такому стані, як у плодовім житті. Клітини-ж людського плоду характеризуються незвичайно сильним розростом. Тимто коли такі „приспані" недорозвинені клітини, що якимсь чином збереглись в дорослої людини ще з плодових часів, „пробудяться" під впливом якогось шкідливого чинника (рани, запалення, затяжне подражнювання нпр. шкіри дьогтем та ін.), тоді такий неправильний розріст тої групи клітин зовемо новотвором.

Різні дослідники мають усякі інші погляди на причину повстання новотвору в людському тілі. Славний бактеріольоґ Бесредка каже, що **бактерійні зарази** і мікроскопійні галапаси є причиною новотвору. Одначе навіть дуже докладні мікроскопові досліди новотворової тканки не виказали в ній ні сліду бактерій. Прихильники цієї теорії опиралися на частій появі новотвору шлунка (пістряка) у щурів, в яких шлунку були галапаси. Одначе тепер думають, що в цім випадку новотвір повстає в шлунку щурів наслідком довготревалого механічного подражнення (тертя, шкідливі соки галапасів та ін.).

Тепер найбільше поширена є **теорія проф. Вірхова**, що пояснює появу новотвору в людини довготривалим діянням шкідливих чинників на ніжні клітини організму.

НОВОТВІР І УШКОДЖЕННЯ ВІД УДАРІВ, ТЕПЛА, СВІТЛА.

Лікарі знають випадки появи пістряка навіть по одноразовім ударі або по ушкодженнях тіла, що часто повтаряються нпр. пістряк уст у тих що курять люльку чи у жувачів бетелю в Індії.

Також **тепло** може бути часом причиною появи лихого новотвору, як це буває нпр. у Тибеті, де населення носить на животі горшки, виповнені розжареним деревним вуглем, щоб огріти тіло в цій країні несамовитих сніговій і морозів. Згодом на шкірі, опарюваній безупинно, витворюється шкірний пістряк.

Дуже неприємною хоробою є пістряк пролику, що масово появляється в Бразилії, де пють сильний напиток мате, підогрітий до кипятку.

З інших чинників мають великий вплив на повстання новотвору в людськім тілі всяке **проміння** нпр. позафіолетне чи Рентґена. По багатьох роках праці у рентґенольоґів та у робітників у фабриках рентґенівських ламп повстають тверді згрубіння шкіри, а потім пістряк. Досліди Рафоро виказали, що соняшні промені є пістрякотворчі; він насвітлював білих щурів соняшним промінням і в них появлялися шкірні новотвори.

НОВОТВІР І ХЕМІКАЛІЇ.

Лихі новотвори (особливо пістряк) можуть повставати також під впливом подражнення організму хемічними отрутами. Часто зустрічаємо пістряка в робітників у фабриках анілінових барвників, яких пари безустанно роками всякають в їх тіло.

Також часто виступають новотвори у коминярів наслідком подразнення шкіри й легенів саджею (головно в Ірляндії). Цілий ряд хемічних субстанцій як арсен, індоль, парафіна, тютюн, продукти з поґазової смоли, антрацен, акрідина та ін., коли подразнюють роками даний організм, можуть стати причиною пістряка.

ПРИЧИНИ В ОРҐАНІЗМІ.

Одначе про появу новотвору в людському орґанізмі рішає головно **вроджений нахил**, бо г. зв. професійні пістряки, що виступають в людей, які працюють серед згаданих вище шкідливих чинників, є дуже рідкі. Згідно з найновішими поглядами новотворотворчі субстанції продукує сам орґанізм, можливо, що це є такі тіла як холестероль, хольовий квас, гормон фолікуліна та ін. Знаємо тепер багато про суть новотвору, про деякі причини, одначе ще є таємницею причини надвражливости деяких тканин орґанізму, в яких залюбки появляються новотвори; також таємницею ще є те, чому згадані вище новотворотворчі субстанції громадять часом надмірно в орґанізмі, де спричиняють появу пістряка.

Б. Г-й.

З таємниць умерлих народів.

У непролазних пралісах середньої і південної Америки криються таємні міста-руїни, що є мертвими свідками величі держав високо-культурних предків нинішніх темних індіян, ацтеків, маїв, інків, що їх знищили еспанці-відкривачі Америки.

Міста-руїни поросли вже пралісом, одначе хоробрі дослідники вдираються у саме серце диких джунглі і видирають їй таємницю давніх віків.

Місто Маху Піоху.

Недавно вернувся з Полудневої Америки до Европи один із найславніших науковців-подорожників Америки д-р Бірггем. Він перешукав держави Перу і Колюмбію, шукаючи слідів культури давніх мешканців тих країн — інків. Серед гір, що замикають долину ріки Урубамба в Перу він натрапив на руїни величавих палат і святинь. Тримісячні розкопи видобули багато дорогоцінних творів мистецтва зі срібла та бронзи, всяких ужиткових предметів та зброї. Ці предмети вказували, що це є місто інків Маху Піоху, про яке в околиці ходили від 300 років усякі леґенди. Дуже добре зберігся замок останнього володаря інків, збудований колись як сильна твердиня.

Величаві руїни були цілком зарослі дикою джунглею, так, що показалися в повній красі щойно по ґрунтовнім відчищенні від рослинности. Дослідник забрав до Европи багато дорогоцінних знахідок з умерлого міста інків, як чудові мозаїки, знимки стінних мальовил, дорогоцінну посуду, зброю та обстанову святині.

Осторога!

П. Д. Сеник, який представляється за аквізитора „Діла", не є уповноважений inкасувати ніяких належностей в імені видавництва „Діло", що на цьому місці подаємо до загального відома.

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА"
ЛЬВІВ.

Дорогоцінні викопалини помістять у головних европейських музеях, де вони покажуть високу культуру, яка істнувала на землях середньо-полудневої Америки, заки її знищили жорстокі та хапчиві на золото відкривники „Нового Світу".

ОВОЧІ, ЯКИХ НЕ ЗНАЄМО

В наших часах маємо так добре розвинену комунікацію між усіми пунктами земної кулі, що здавалось би, що транспорт усякого товару з одного кінця світа на другий є зовсім легкий. А проте є овочі, про які в Европі люди зовсім не знають тільки тому, що їх не можна транспортувати з далеких заморських країв. Вони є занадто ніжні, занадто скоро псуються, щоб могли витримати довгу дорогу.

До таких зовсім незнаних нам овочів належить **касія**, яка росте в Індії і Персії. Є це довгі стручки, знамениті у смаку, і крім того мають лікувальну вартість.

Не знаємо також **манґостану**, який уважають найсмачнішим овочем на світі. Манґостан походить зі східньої Індії і підрівникових країв. Має величину яблока; його мясо замітне незвичайно милим запахом і ніжним смаком, що його не можна порівняти з жадним іншим овочем.

ЛІС І ПРИРОДА АМЕРИКИ.

Західня частина Америки терпить щорічно великі шкоди, які цій країні спричиняє тамошня химерна природа. В західніх стейтах П. А. майже кожної зими шаліють велитенські снігові заверюхи, влітку піскові цикльони, а навесну гураґанні бурі. Щоб охоронити ці степові країни від впливу такої руїнницької природи, американці постановили, як про це свого часу повідомила преса, з почину през. Рузвельта загородити диким вітрам дорогу живим „китайським муром", яким має бути безперервний пояс ліса широкого 160 км., довгого на 2,200 км. Цей велитенський ліс має тягнутися від держав північної Дакоти через Небраску, Кензас аж до стейту Окляґома. Ліс буде мати коло 40 міл. дерев густо посаджених. Американці взялися енерґійно до діла і вже посадили досі 6 міл. дерев.

Сторінка без політики.

ДІВЧАТА ЗЛОЧИННИЦІ.

Часи, які часи! Оттакі слова чуємо сьогодні звідусіль. І справді такі нарікання мають своє оправдання, бо вістки, що приходять з усіх сторін світа, лиш потверджують принятий вже погляд про загальний занепад моральности і чесности.

Одна з таких важких своїм несамовитим змістом вісток прийшла із Ню-Йорку. У Ню Джерсі трапилася недавно дивна й трагічна пригода. Дві молоді дівчині 17-літня Жан Овенс і 20-літня Етель Столь вбили у грабункових замірах автобусового шофера Віліяма Баргорста.

Дівчата познайомилися у школі для малолітніх проступниць і заприязнилися зі собою. В липні минулого року їх випустили зі школи і вони замешкали у своїх родичів. Та не довго смакував їм батьківський хліб. Дівчатам не хотілося працювати. Вони рішили пошукати лекшого хліба і недавно захопивши авто, почали вони їздити ним по дорогах та ограбили при цій нагоді дві бензинові станиці. Ці грабунки дали їм 2 тисячі франків прибутку.

Та роздобуті власним „промислом" гроші ще лекше пішли, ніж прийшли. Тоді молоді ґанґстерки рішили пуститися на поважне діло.

На вкраденому авті дігнали вони автобус, який їхав без пасажирів і перегнали його. Колиж вони вже опинилися напереді, Етель зійшла з машини і хустинкою дала шоферові знак, щоб він затримав свою машину. Жан їхала за той час рівнобіжно з автобусом. Етель вісла до автобусу, підійшла до шофера і вийнявши револьвер стала домагатися в спантеличеного шофера грошей. Ясно, що шофер не думав якійсь молодій дівчині дати себе стерроризувати і почав пручатися. Тоді Етель холоднокровно застрілила його і забрала портфель із грішми.

Етель Столь — дочка поліційного агента, який сам переводив слідство у справі вбивства Баргорста. Прокуратор стейту Ню-Джерсі заявив, що буде домагатися для обох злочинниць кари смерти.

Найбільша ялинка на світі.

Очевидно, що тільки в Америці, бо ніодин із країв у світі не такий ласий на рекорди, як Америка. І такий своєрідний рекорд осягнули Злучені Держави підчас цьогорічного Різдва. Містом, що поставило той новий рекорд — є Сан Франціско, де зорганізували окремий комітет для уладження найбільшої у світі ялинки.

В каліфорнійських лісах найшли ялицю високу на 70 м. Достава того велитня до Сан Франціско та устава тієї ялинки на місці вимагала не тільки чимало коштів, але теж чимало трудів. Щоб перевести якслід цілу справу мусіли покликати на підмогу кількох інжинірів. Їх завдання полягало на тому, щоби при перевозі не ушкодити галузок того деревляного велитня. Інжинірі не вміли придумати ніякого іншого мудрішого способу, лиш мусіли перерізати довжезну ялицю на половину. Кожну таку половину, довгу на 35 м, доставили на вантажних автах до найближчої залізничої стації і щойно відти повезли ялинку до Сан Франціско.

Для ялинки призначили окрему площу на острові проти Сан Франціско, де відбувалася світова вистава. Дерево навантажили на пароплав і повезли на остров. Колиж ялинку доставили на місце, тоді обі її половини злучили і скріпили. Щоб укріпити і уставити дерево, треба було зладити цілу будову із заліза та бетону.

І вночі на 25. грудня цю велитенську ялинку засвітили. Її вогні можна було бачити на віддалі багатьох кільометрів довкола. Мешканці Сан Франціско справді горді тим рекордом, що його поставило їх місто.

Пять днів у пневматичнім дзвоні.

Із Брюсселі повідомляють про цікавий дослід, який недавно перевели там на двох бельгійських учених.

Д-р Стінс, призначений до бельгійського летунського інституту і д-р Абрамс, директор фізіольоґічної лябораторії брюссельського университету провели пять днів у пневматичному дзвоні, в якому тиснення і стан повітря унормували відповідно до висоти 4.000 м. над рівнем моря. Цей дослід, що його перевели під проводом проф. Пікара і директора фізіольоґічного центру д-ра Сільвертса, мав устійнити реакцію людського орґанізму на довший побут у розрідженій атмосфері.

Стінс і Абрамс комунікувалися зі зовнішним світом при допомозі телефону. Крізь шкляне віконце можна було обсервувати все, що ділося в камері. Їжу подавали обом ученим пневматичною руркою.

Перші три дні життя в камері ішло правильним ходом. Четвертого дня появилися перші познаки „горішної недуги", завороти голови, млости і кровотечі з носа. При кінці четвертого дня обом замкненим забаглося раптом зїсти свіжої риби. Ця забага мала хоробливий підклад і заки піджарили рибу, оба вчені виявляли найвищу нетерплячку й подразнення. Пятого дня рано д-р Абрамс попав на кілька хвилин у памороки. Дві години після того випадку дослід перервали на домагання лікарів, які слідкували за його ходом.

Оба вчені брали в себе двічі денно кров і пересилали її для дослідів назовні. Коли вони вийшли з кабіни, піддалися докладним оглядинам. Висліди тих дослідів принесуть величезні користи летунським наукам, які досі не мали відповідних даних про пристосування людського орґанізму до життя в горішних верствах атмосфери.

Як цар Петро Великий устав із гробу

Подають, що в Піштянах, в одній віллі скромно і тихо жила одна родина. Там жила велика княгиня Ольга, донька царя Олександра III., і сестра царя Миколи II. З нею перебував там її чоловік полковник Куликовський з двома синами. Всі вони мали паспорт бездомних т. зв. нанзенківський. Жили зовсім окремо, не принимали нікого і не навязували знайомства. Та все-ж таки вдалося одному новинкареві до них дістатися та довідатися дещо.

Куликовський сказав між іншим, що большевицька чрезвичайка наказала відкрити домовини російських царів, які находяться у Петропавлівській кріпости під одною церквою. Роботу зачала чрезвичайка розбиттям домовини Олександра III. Бальзамування мертвого тіла вдалося так знаменито, що члени висланої комісії боялися просто забрати з грудей Олександра два ордери, прикрашені 197 брилянтами, і золоту шаблю з руки царя.

Коли відкрили домовину Олександра I., найшли її порожною. Справдилася легенда, що він не дав себе там поховати, але на іншому місці. В домовині найшли лиш книжку, в якій було написано чому цар дав таке доручення. Розуміється, що в кожній домовині найшли большевики величезні скарби. Так нпр. в домовині Катерини I. найшли ланцюжок вартости кількасот тисяч золотих, і хрест, на якому брилянтів було на півтора кільограма.

Найлішпу несподіванку зробив комісії цар Петро Великий. Коли його домовину відкрили, цар піднісся в домовині, і наніс на членів комісії смертельний страх. Аж пізніше, коли досліджували справу, то ствердили, що під забальзамованим тілом були пружини, які піднесли забальзамоване тіло.

Тепер царі і цариці спочивають уже ограблені з дорогоцінностей та чекають правдивого воскресіння — сказав полковник Куликовський.

ДИВОГЛЯДНА КРАДІЖ ДВОХ ПУДЕРНИЧОК

Незвичайно дивний процес відбувся пер кількома днями в одному з льондонських суд Перед судом станули скромно і вбого одягн дві жінки, обвинувачені у крадежі двох люкс сових пудерничок наповнених найкращим пу дром.

Обі жінки, з яких одна мала 72 роки, дру 73 роки, заявили з плачем, що жалують сво вчинку. Вони оповіли, що їм забаглося в одн манітному та сірому життї бодай раз наложи на своє лице дрібку пудру і шмінки. Тому вон пішли до косметичної крамниці і веліли собі п казати ріжні косметичні дрібниці. Особливо д гарні пудернички, наповнені найкращим пудро звернули на себе їх увагу. Їм забаглося конч дістати ці гарні дрібнички у свої руки.

Одначе тому, що вони не мали грошей ріш ли вони обі пудернички вкрасти. Одна з них п чала вести з купчихою дуже пильну розмо і просила сказати їй до чого придаються ріж косметичні дрібнички. За той час друга стар шка швидко сховала обі пудернички й намаг лася вийти з крамниці. Та купчисі видалася р мова підозріла і вона „з-під ока" обсерву другу старушку й запримітила крадіж. Кол на її домагання старушка не хотіла признати до крадежі і віддати шкоди, тоді купчиха н мала іншої ради, як веліти арештувати ста „красуні"

ПЕРШИЙ МОСКОВСЬКИЙ ЧАСОПИС

Московські „Ізвестія" подають цікаву в вирку про перший періодичний часопис, як появився в московській мові. Той часопис п явився в січні 1703. р. Орґанізатором того ч сопису та його видавцем був цар Петро I. Н зва часопису була доволі „проста": „Вісти п війну та інші речі, які варт знати і запамята які трапилися в московськім царстві та в і ших краях". Часопис коштував 2 копійки і в ходив у накладі 2.000 примірників, спершу Москві, опісля в Петербурзі.

Петро I., який читав голяндські часопис фабрикував до свого „журналу" закордонні к респонденції. Довгий час той часопис мав оф ціяльний характер.

Перший часопис, який був приватною вл ністю, вийшов у Росії в 1789. р

КІНА-ГОСТИННИЦІ.

Людям забагається щоразу яких нов уліпшень та вигод. Тому теж будують рі будівлі із найбільш вибагливим комфортом, у джують люксусові клюби, купальні, театр ін. Перед у тому веде як у всьому іншому, можна назвати оригінальним — Америка. Са тепер відкрили в Ню-Йорку оригінальний го тель-кіно. В салі для сеансів уставлені не кріс тільки ліжка. Кожний глядач не потребує п закінчення сеансу нікуди виходити, тільки мо відразу на місці положитися спати. Рано во нові гості мають на свої послуги ванни з трисками і кімнати до одягання. Сніданок свіжі часописи подають в окремій салі. Біл того кіна разом із нічлігом, купіллю та сні ком коштує всього 3 і пів доляра

ГАРАЗДИ СОВІТСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

„Комсомольська Правда" пише дуж стро про безлад, який панує в совітських а демічних домах. Той часопис пише, що у с дентських домах панує страшний нелад. нема світла, ні відповідного тепла. Студ не можуть віддавати білля до прання, бо у бурсі московської політехніки нема пральні і молодь мусить прати білля... в ні на підлозі. Тому теж — пише той часо — молодь зміняє білля раз на три місяці

ВЕСЕЛЕ.

ПЕСЯ ПОГОДА

— Ганю, занеси той лист на почту.

— Таж там така заметіль, що пса на ніхто не висилає.

— В такім випадку лиши Бурка вдом

КОЛИ МАМА ВСЕ МОЛОДША

— Вже пять літ мушу вдавати десят нього, тому, що моя мама хоче все бути молодша.

Щедрий дар на Український Шпиталь.

Було вже у нас коротка згадка, що п. Михайло Грицак, ем. шкільний радник, склав на Український Шпиталь на руки Дирекції Т-ва „Народня Лічниця" пп. д-ра Е. Т. Бурачинського й д-ра О. Подолинського 10.000 (десять тисяч) золотих. Цей щедрий дар мусить викликати найбільше признання для жертводавця та оклик „вівант секвентес!" Згідно з постановою Ради Т-ва „Н. Лічниця" іменем п. Михайла Грицака буде названа одна з більших саль Українського Шпиталю.

Перед новим великим політ. процесом на Волині.

Ще не встигло розвіятись тяжке враження від присуду рівенського окружного суду в справі 55 костопільців, засуджених за приналежність до О. У. Н. на 322 роки вязниці, як уже підготовляється вже новий голосний процес на Волині, у котрому засяде на лаві обвинувачених 75 осіб студентської молоді з володимирського, дубенського, горохівського, здолбунівського, ковельського, кремянецького, луцького і рівенського повіту. Обвинувачують їх у приналежности до ОУН і в змаганні відірвати Волинь від Польщі.

Ріжниця між костопільським процесом і цим полягає лише в тому, що засуджені костопільці — молоді селяни з нижчою освітою, яку старалися поповнити самотужки, тоді як у новому процесі бере участь сама студентська молодь з 8 повітів Волині. А саме, з **Рівного:** 1) Горбачевський Левко, (брат його Гриць Горбачевський умер у вязниці в Рівному 31. X. 1937), 2) Лябак Панько, 3) Ілюк Сергій, 4) Булавський Василь, 5) Бусло Яків, 6) Бортник Федір, 7) Бондарчук Панько, 8) Негребецький Микола, 9) Повар-Терещук Федір, 10) Шадурський Павло, 11) Робітницька-Андрущенко Ольга, 12) Яревич Генадій; **з дубенського повіту:** 13) Друченко Володимир, 14) Сацюк Олекса, 15) Галій Арсен, 16) Мостович Леонід, 17) Мостович Микола, 18) Лебідь Теофан, 19) Пшеничний Степан, 20) Винниченко Михайло, 21) Волошин-Березюк Ростислав, 22) Оборський Гриць. **Зі здолбунівського повіту:** 23) Шикеравий Юрій, 24) Пивоварівна Настя, 25) Церкевич-Яковлев Евген, 26) Дублянська Івга. **З кремянецького повіту:** 27) Шубський Ігор, 28) Скакальський Іван, 29) Полевий Федір. **З луцького повіту:** 30) Скопюк Микола, 31) Пукса Сергій, 32) Пукса Борис, 33) Сакаль Осип, 34) Шульга Евген, 35) Дмитрук Олександер, 36) Хлопецький Іван, 37) Хлопецький Петро, 38) Федорчук Всеволод, 39) Мацик Іван Володимир, 40) Кабайда Анатоль, 41) Середюк Макар. **З ковельського повіту:** 42) Ярмолович Микола, 43) Ярмолович Ксенофонт, 44) Микитюк Павло 45) Олексюк Олександер, 46) Шелегеда Платон, 47) Пушковський Дмитро, 48) Шаронович Валентин, 49) Шаронович Федір. **З володимирського повіту:** 50) Шумський Іван, 51) Семенюк Рафаїл, 52) Панасюк Степан, 53) Кушнірук Олекса, 54) Гловачук Микохір, 55) Душний Іван, 56) Рокіцький Микола, 57) Кіслюк Володимир, 58) Шльома Федір, 59) Данилюк Юліян, 60) Гуліта Семен, 61) Озерів Антін, 62) Гавронський Клим, 63) Дячук Хома, 64) Лещук Василь, 65) Форенський Петро. **З горохівського повіту:** 66) Багнюк Олекса, 67) Надушкевич Опанас, 68) Черняхівський Афоній, 69) Филипович Іван, 70) Гладун Іван, 71) Бежинський Василь, 72) Грицак Осип, 73) Корсан Михайло, 74) Ризак Василь, 75) Кос Микола.

Справу веде судовий слідчий Рівенського Окружного Суду Обст.

За свобідну дискусію над взаєминами поневолених Росією народів.

(Відгук статтей про Крим).

У першій половині минулого місяця появилось у „Ділі" кілька статтей про Крим. У першій з тих статтей подав я історію Криму за рр. 1917—1920, у дальших розглянув з українського становища можливість істнування незалежної кримської держави та дійшов до висновку, що з огляду на розмірно малий відсоток татарського населення на Кримі, воно не має змоги творити на тому півострові держави — справді незалежної та справді татарської. В останній статті я пригадав концепцію автономної кримської держави під українською зверхністю, яка найкраще відповідалаб не тільки українським, але й татарським інтересам.

На мої статті зареагував татарський публіцист п. Селім Ортай на сторінках „Бюлетину польсько-українського" з 2. п. м. листом до редакції, в якому він закинув, що я „не підтримуючи своїх виступів нічим засадничим (?), переінакшив історичні факти". Протестуючи проти цього, названий автор висунув ще такі поважні закиди: імперіялістичний підхід та імперіялістичний спосіб думання, якого безпосереднім наслідком нібито були виложені концепції, розбіжність наведених мною історичних фактів з образом „згідним з пануючими в науці поглядами", врешті відсутність симпатії та пошани для незалежницьких змагань татарського народу, тим прикрішу, що я сам — член поневоленої нації. В останній точці заяви п. Ортай ствердкує, що „наслідок подібних виступів може бути хіба такий, що замкнуться двері сусідського порозуміння між татарами й українцями, що в ніякому випадку не лежить в інтересі цих останніх".

Хоч погроза „зірвання дипльоматичних взаємин" звенить трохи гротесково, вона одночасно звернена під невідповідною адресою. Ані я, як автор тих статтей, ані Редакція „Діла", що їх помістила, не вважала їх за якусь політичну декларацію, яка у справі Криму має обовязувати ввесь український нарід та будучий київський уряд незалежної української держави! І не можу ніяк прийняти такої чести, яку мені робить п. Селім Ортай, коли приписує моїм міркуванням таке велике історично-політичне значіння! Панові С. Ортаєві, який видно не знайомий з українськими відносинами, дозволю собі пригадати, що на сторінках української преси ведеться вільна дискусія над усіми справами та зокрема „Діло" — це такий загально-національний орган, який дає гостину статтям і авторам, що з ними й сама Редакція не погоджується. Декларативні статті „Діла" вбрані в іншу форму, ніж її мали мої статті. З другого боку не лицює погрозами спутувати свобідну виміну думок на тему будучих взаємин ріжних народів нинішньої совітської тюрми, бо щойно такі погрози справі можуть пошкодити.

При тій нагоді дозволимо собі пригадати, що ніхто з українського боку не звертався до татарського народу з ніякими погрозами, ані до татарських публіцистів — з ніякими заборонами, коли п. Ортай у своїй брошурі „O niepodległość Krymu" крім погроз під адресою України висловив образливе для нас припущення, що майбутня українська держава сфедерується з Росією.

На закид імперіялізму дозволю собі зауважити, що коли п. Ортай називає імперіялістичним нарід, який хоче володіти краєм, в якому не має більшости, то це обвинувачення саме у справі Криму обосічне, бо й татари там більшости не мають.

Коли п. Ортай не найшов у моїх статтях „нових фактів ні оригінальної інтерпретації", то вповні потверджую, що в моїх статтях дійсно ніяких ревеляцій не було та спеціяльних чисто архівних дослідів я для тих статтей,як для публіцистичних не переводив. На справу настільки важну з українського погляду як майбутнє Криму годі мати справді оригінальний погляд, бо погляди всіх українців, які стоять на державницькому становищі та не піддаються ніяким доктринам, не можуть тут засадничо ріжнитися. Шкода, що п. Ортай обмежився до голословних замітів і не написав, які саме факти я переінакшив та з якими саме „поглядами пануючими в науці" вони не згоджуються. При всіх фактах і опініях, наведених у моїх статтях, подав я **джерело**, відкіля їх зачерпнув. Часто покликувався я на татарського історика п. Джафара Сейдамета, але не можу вважати його книжки одиноким міродатним джерелом, коли в ній промовчано деякі відомі факти, та не згадано в ній нпр. такої „дрібнички", що це українські війська увільнили Крим від большевиків. З огляду на те п. Ортай хіба не дивується, що я користувався загально відомою і доступною історією Д. Дорошенка, вважаючи його в цій справі авторитетним як колишнього керманича української закордонної політики, і як поважного науковця.

На поневолені Росією народи всі ми глядимо як на наших природних союзників, тому слідкуємо за їхніми справами та по змозі знайомимо з ними українське громадянство, тому всі ми з ними і їхніми визвольницькими змаганнями як найщиріш співчуваємо; зокрема я, цікавлючись питаннями Близького Сходу, втримую звязки з членами ріжних поневолених Росією націй, що переживають на еміграції, у першу чергу з грузинами. Але ніякі симпатії не звільнюють публіциста від обовязку критицизму. Хто хоче, може обмежуватись до святочних привітів та реверансів. На мій погляд, якщо поневолені Москвою народи мають стати в майбутньому до визвольної боротьби суцільним фронтом, якщо не мають повторитись деякі сумні події 1918—20 рр. необхідно заздалегідь поважно застановитись над розвязкою питань, що їх вилвигне в дальшому чи ближчому майбутньому визволення тих народів, питань їхніх сусідських взаємин. Кому ближче відомі національні відносини чорноморсько-надкаспійських країн та їхня найновіша історія, знає, як багато в них мішаних прикордонних смуг, економічно співзалежних територій, розбіжних претенсій. Прослідити ці питання та найти для них мирну розвязку можна лише у довгій, спокійній виміні поглядів.

Тому — маю враження — такі публіцистичні міркування, як оті з грудневих статтях про Крим у „Ділі", не школять, а помагають справі дружньої тривкої співпраці поневолених Росією народів. Соромливе промовчування ріжниць, які нас ділять, та спільнот, що нас лучать, не сприялоб атмосфері щирости, яка мусить між нами панувати та яка — на щастя — вже панує між усіми народами, що їх обєднує велика ідея спільної боротьби за незалежність.

Богдан Галайчук.

Українська молоде! Допильнуй збірки ювилейного „Дару Просвіті"!

Після сумних подій у Теребовлі.

Вияснення Дирекції Союзу Українських Кооператив у Теребовлі.

В пресі п. Дмитра Палієва, як „Українські Вісти" та „Батьківщина", в останніх днях грудня появилося кілька статтей у звязку з подіями, що мали місце на конференції Ф. Н. Є. в Теребовлі дня 23. XII. 1937 р., та насвітлені були так, що кидали деяку тінь на всі установи в Теребовлі, зокрема на Союз Українських Кооператив. Зміст і тенор першої статті в „Українських Вістях" немов вказував, що бучу на цій конференції інспірував Союз, тобто його директор та деякі службовики. Такі інформації дістала редакція „Українських Вістей" правдоподібно від деяких громадян з Теребовлі та навіть не старалася провірити ці татарські вісти, поміщуючи їх у себе та прикрашуючи при тім своїм сосом. Бо якжеж могло бути інакше? Требаж було найти якусь жертву немилого інциденту і то не з кругів тих, що ту бучу викликали, а з кругів тих, що в організації Ф. Н. Є. в теребовельському повіті могли би стояти п. „фірерові" на заваді.

Не оглядалися ті панове з Теребовлі і редакція „Українських Вістей" на те, що такими татарськими вістями наражують у першу чергу установу на поважну моральну школу, а в дальшій мірі і ті особи, що проводять тою установою. Ще перед появою таких вістей у пресі Ф. Н. Є. дирекція Союзу занялася прослідженням чи дійсно гнилі яйця, яких уживано в часі тої бучі, не походили з магазину Союзу. Провірка цієї справи дала позитивний вислід і дирекція була змушена витягнути супроти винних відповідні висновки. Але, хоч ті яйця походили з магазину Союзу, чиж редакція „Українських Вістей" мала вже достаточну підставу і моральне право твердити, що бучу організував провід Союзу? Таким твердженням може оцінкувати

тільки той, хто не обзнайомлений з технікою праці в Союзах. Дальше дирекція Союзу в імя правди стверджує, що у всій своїй кооперативній роботі придержується строгої політичної невтральности, здаючи собі справу з того, що кооперація — це обєднання людей ріжних політичних угрупувань і не можна ангажувати установи в ту чи іншу політичну боротьбу. А вже не можна навіть і думати, шоб відповідальні чинники Союзу мішалися до такого способу політичної боротьби, як це мало місце в Теребовлі. До ширення анархії в повіті кооперативний провід своїх рук ніколи не прикладав і з усякою рішучістю відкидає закид, немов би провід Союзу навіть знав щонебудь про те, що підготовляється якась буча на конференцію Ф. Н. Є. Некультурний спосіб боротьби на якомунебудь полі не може знайти одобрення у кооперативного проводу теребовельського повіту і тимсамим і недавні події є і мусять бути далекі від кооперативного руху в Теребовельщині.

Дирекція.

РЕЗОЛЮЦІЇ КООПЕРАТИВ ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНИ.

1. Анкета кооператив Теребовельщини, скликана на день 11. І. ц. р., заступлена уповноваженими представниками всіх кооператив повіту, стверджує, що в інциденті, який зайшов дня 23. грудня 1937 у Теребовлі на довірочній нараді Ф. Н. Є., Союз Українських Кооператив не брав ніякої участи і від тої справи був під кожним оглядом відмежований та не може брати найменшої відповідальности за ті події.

2 Кооперативна анкета осуджує взагалі поширювання вісток, будьто би Союз брев безпосередню чи посередню участь у згаданому інциденті, перекидаючи відповідальність за ширення тенденційних вісток на дотичну особу чи пресу.

3. Кооперативна анкета висловлює побажання до української преси не містити звідомлень, непровірених у джерелі, що можуть нанести українському кооперативному життю моральні шкоди.

По широкому світі.

Австрійські легітимісти зорганізували у Відні кілька зборів, підчас яких дійшло до бійок з націонал-соціялістами.

Британський уряд не хоче прилучитись до ніякої спільної заяви про збірну безпеку. Генерального секретаря Ліги Ванситарта, що в тій справі виїхав до Льондону, прем. Чемберлен не приняв.

У египетській націоналістичній партії Вафд дійшло до розламу.

Японський уряд оголосить цього або найближчого тижня заяву у справі своєї політики супроти Китаю.

Грецький король оголосив відозву, в якій подякував населенню за вислови привязання до династії підчас весілля наслідника престолу кн. Павла.

Французького консулярного агента в Ірупі (національна Еспанія) арештовано.

—o—

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

Французький амбасадор у Китаю зложив енергійний протест японському амбасадорові проти японських літаків, які 8. ц. м. збомбардували французьку місію в Нанін-Кванзі.

—o—

ОБЄДНАННЯ РУМУНСЬКИХ ЛІБЕРАЛІВ.

У вівторок вечором відбулась у Букарешті спільна нарада представників двох ліберальних партій, яких вождами є Діну Братіяну і Юрій Братіяну; обі партії рішили обєднатись. Обєднані лібарали рішили запротестувати проти проєкту розвязати нововибраний парлямент і органи територіяльної і професійної самоуправи.

—o—

Новинки.

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.**

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделла та інж. хемії, Львів, Коперника 42 А, тел. 272—18. Початок викладів 15. лютого ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові Курси лічничого масажу тіла і руханки. 2711 5—10

— **Колядки, щедрівки, стрілецькі пісні** та інші на кружок „Сирена Електро" дістанете безпосередньо у п. Божика, Варшава, 6. Серпня 24., м. 18. тел. 840-47. Жадайте катальогів. На пересилку прошу залучити почтову марку. 2—5

— **Карнавал іде!** Гарна пані не забуває підкреслити свій чар в українськім косметичнім інституті „Космео", Львів, Миколая 7. 1—20

— **Управа Українського Народнього Театру ім. І. Тобілевича** (Кооператива „Український Театр" у Львові) повідомляє, що в днях 24. і 25. січня ц. р. загостить Театр до Львова на дві вистави в салі Театру Ріжнородностей (Народній Дім) і виставить у дні 24. ц. м. істор. песу в 6 відслонах І. Зубенка п. н. **„Орленя"**, відзначену на конкурсі Т-ва Українських Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові за рік 1937, а в дні 25. І. ц. р. песу на 4 дії Задвірського п. н. **„Довбуш"**. Початок вистав год. 7.30 ввечір. Білети від дня 17. І. ц. р. продаватиме „Союзний Базар", вул. Руська. Подробиці в афішах. 132 3—5

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254—46.

— **Під увагу П. Т. членам Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка.** Всіх П. Т. членів у краю і за кордоном просимо вирівняти залеглі чл вкладки (50 сот. місячно) і вписове (одноразово 10 зол.) за останні два роки 1936—37. В противному випадку супроти членів, що до 10. лютого 1938 р. не заплатять належних членських оплат до Т-ва, Рада Т-ва мусітиме поступити згідно зі статутом Товариства.

— **Традиційну Ялинку** улаштовує Т-во „Львівський Боян" для своїх членів і впроваджених ними гостей дня 15. січня ц. р. (субота) **в год. 8.30 увечір у малій салі Муз. Інституту ім. М. Лисенка** (вул. Шашкевича ч. 5./III). Вступ для членів 50 сот., для нечленів 1 зол.

— **60-ліття проф. д-ра В. Старосольського.** 8. січня ц. р. минуло 60 літ від дня народин д-ра Володимира Старосольського. З цього приводу вшанували його окремими сходинами його політичні однодумці, львівські соціял-демократи. Шануючи д-ра Володимира Старосольського, як поважного українського діяча, ученого соціольога та людину, яка належить до наших спорадичних співробітників, хоч і з іншого політичного табору, — складаємо Йому також щирі побажання.

— **Великий успіх українського маляря в Познані.** В Познані є тепер вистава образів нашого маляря А. Ляшенка, що кілька літ тому улаштував був виставу у Львові. Вистава тішиться великим успіхом наслідком чого речинець її замкнення вже два рази відкладали. Після замкнення виставу перевезуть до Катовиць.

— **Митрополит Денис патріярхом?** Польські католицькі часописи на Волині подали непровірені досі вістки про те, що митрополита православної Церкви в Польщі, Дениса, мають піднести до гідности патріярха.

— **За „обрязу польського народу".** Окружний суд у Львові засудив абсольвентку гімназії Ярославу Козак на 8 місяців арешту „за обрязу польського народу".

— **Львівська хроніка.** Ніччю на 11-го ц. м. в 1-ій год. на вул. Словацького і Браєрівській появився скажений пес. Він кинувся на двох постерункових і покусав їх. Третій постерунковий застрілив пса з револьвера. — Біля заведення для сиріт при вул. Кадецькій 30. якась жінка покинула хлопчика у віці коло трьох тижнів. При дитині знайшли картку, що мама покидає дитину, бо не має засобів до життя. — До мешкання Августа Ломніцького, ем. окр. судді при вул. Домбровського 11 а, закралися вломники й забрали біжутерію вартости коло 1.500 зол. — На Казимирівській вулиці попав під колеса трамваю 51-літній купець Генох Парнас, зам. при вул. Городецькій 3. Парнас має поломані руки й ноги. Його перевезли до лічниці. — Шофер Рутковський, якого свого часу підозрівали в убивстві жінки, станув перед судом за те, що побив свою сусідку і намагався перекупити поліцая; засудили його на 6 місяців вязниці. — У апеляційному процесі відомих шантажисток Пліховських присуд на маму затверджено, а сестру увільнено від закиду в другій справі. За 4 місяці вийде вона на волю.

— **Краєва хроніка.** До хати Івана Мазецького зам. коло Нараєва, повіт Бережани, впали три напасники з палицями, побили Малецького й забрали з сіней 65 кг. пшеничної муки та 10 кг. вепрового мяса. Після того втікли. — На полях коло села Холопи, горохівського повіту, знайшли мертве тіло Софії Поліщук, що їдучи до села Пересли, замерзла на дорозі. — В Рогатинщині, між Бурштином і Болшівцями, відкрили нові зложжя алябастру. — В Товстім згоріла ніччю з 6-го на 7-го ц. м. жидівська божниця.

— Робітники фабрики тютюну у Винниках застрайкували, але у висліді переговорів з директором вернулись вечором до праці. — Від чаду помер управитель школи в Букачівцях Кобилівський зі сином; його жінку вратували.

— **Буде ще один університет у Польщі.** Польська преса повідомляє, що міродатні чинники вирішили оснувати університет поморської землі з осідком в Бидгощі.

— **Сніговії в Сандеччині.** У Сандеччині впали великі сніги, наслідком чого автобусове получення на шляху Лиманова—Краків від двох днів припинене. Припинений також коловий рух між Новим і Старим Санчом. Автобус зі Щавниці приїхав до Нового Санча з 5-ти годинним опізненням.

— **За ректором — декани.** За ректором львівського університету д-ром Кульчинським, що уступив зі свого становища у звязку з „лавковим ґетом", пішли: декан медичного виділу д-р Островський та декан математично-природничого виділу д-р Самсонович.

— **Новий друкарський цінник.** Львівське греміюм друкарів підписало з друкарськими союзами нову цінникову умову, яка признає друкарям 5 прц. підвишки платень. Ця умова обовязує цінникові і нецінникові друкарні.

— **У справі вивозу грошей до Чехословаччини.** Девізова комісія відкликала обіжником уповажнення, які дала девізовим банкам в обіжнику з 4-го червня м. р. у справі продажі та видавання дозволів на вивіз грошей тим, що виїзджають до Чехословаччини. З хвилиною отримання того обіжника девізові банки мають видавати дозволи на вивіз грошей до Чехословаччини згідно з загально обовязуючими постановами.

— **Стан „посядання" росте.** Ледви кілька місяців тому посвятили костел, побудований заходами римо-католиків при дуже значній допомозі дооколичних дідичів у селі Бояничі, а вже росте новий костел в Сокальщині. Горстка римо-католиків і дідичів з Лещатова почала недавно в тому селі будову костела, яку швидко закінчать. Коротко кажучи — тихо, без гомону і зайвої слави ростуть косцюлки, росте стан „посядання на кресах".

— **Курс Передовиків Хліборобського Вишколу Молоді в Сокалі.** Заходом філії „Сільського Господаря" в Сокалі відбувся в днях 27—31 грудня м. р. в салі Братського Дому Курс Передовиків Хліборобського Вишколу Молоді, в якому взяли участь хлопці і дівчата в числі 21 осіб. Курс цей мав на меті дати підготову до теоретичної і практичної праці провідникам сільської молоді у великому ділі двигнення хліборобської культури в нашому селі. На курсі викладали: проф. Йонак, дир. Гнатюк, інж. Сосяк та інструктор Х. В. М. інж. Стефанівський.

— **Прищиця в Польщі.** У Книжовниках під Кемпном захворіло вже 20 штук худоби на прищицю, занесену з Німеччини.

— **Збільшений експорт кави з Бразилії.** Бразилійський уряд впровадив продаж кави на вільний ринок. Це спричинило збільшення вивозу, як свідчить про те звіт за грудень 1937. р., коли з Бразилії вивезли 1418 тисяч мішків кави. В грудні 1936. р. вивезли тільки 900 тисяч мішків.

— **Рекордовий зріст пиянства на Виленщині.** На підставі урядової статистики у виленському воєвідстві за девять перших місяців 1936. р. випили 939.108 літрів 100 відсоткового алькоголю на суму 8,069.928 золотих. В тому самому часі 1937. р. випили там 1,054.000 літрів вартости 10,126.525 зол. Рекорд під тим оглядом здобув поставський повіт, в якому в 1936 р. випили 36.160 літрів вартости 336.520 зол., а в 1937. р. 61.852 літри вартости 591.002 зол. В самому Вильні випили за згаданий час 1936. р. 426.43[illegible] літрів стовідсоткового алькоголю на суму 4.277.882 зол., а в тому самому часі 1937. р. 522.626 літрів вартости 5,052.091 зол. Цей зріст пиянства стоїть у звязку з поправою господарської коньюнктури.

— **Буде загальний спис бібліотек у Польщі.** Міністерство віросповідань і освіти задумує перевести в 1939.ому році другий загальний спис бібліотек у Польщі. У звязку з тим міністерство звернулося до громадянських, самоврядних та державних організацій, щоб вони доручили залежним від себе чинникам завести раціональні звітові схеми. Списові підлягають бібліотеки всіх національностей.

— **Хто виграв на льотерії.** У нинішнім тягненю держ. клас. льотерії впали такі більші виграші: 15.000 зол. на ч. 111398. 10.000 зол. на ч. 7309 77611 102624. 5.000 зол. на ч. 72248 89504 100781. 2.000 зол. на ч. 16938 29213 41100 47310 108458 110355 113624 116165 152673 172403 171964 182276. 1.000 зол. на ч. 7196 13628 26375 32651 36050 40663 50255 54385 54922 59601 73115 75537 78651 82339 87233 92366 106752 108524 109967 114857 117131 122834 138039 138863 152751 154902 156843 159288 161443 180675 191647.

— **Морози в Еспанії й Португалії.** Цими днями були в Еспанії й Португалії сильні морози. Замерзло кілька осіб. Побоюються, що зверзне врожай і винниці.

— **Данська королева важко занедужала.** Стан здоровля данської королеви так погіршився, що король Християн завізвав до ложа недужої членів королівської родини. Королева перейшла вже дві операції.

— **Німецький дослідник вернувся з наукової подорожі до Азії.** До Генуї приїхав на кораблі „Вікторія“ в дорозі з Бомбаю до Берліна відомий німецький дослідник д-р Вільгельм Фільхнер, що з доручення Географічного Товариства в Берліні 3 і пів року робив наукові досліди в мало знаних частинах середущої Азії. В інтерв'ю д-р Фільхнер сказав, що робив досліди над земним магнетизмом в центральній Азії, де заложив цілу сітку обсерваційних пунктів. В місцевості Лянчау, яку атакували китайсько-большевицькі війська, ледви втік з життям. Там трапився вибух великого магазину пороху, наслідком якого згинуло 2.000 людей і ціле місто перемінилося в румовище. Не маючи змоги без грошей і каравани вернутися до краю, д-р Фільхнер зателеграфував до канцлера Гітлера за допомогою. У відповідь дістав 100.000 марок. Д-р Фільхнер має надію, що як виздоровіє (має зломану ногу і фізично вичерпаний), то в осени вибереться в наукову подорож до Індії.

— **Театр для молоді у Франції.** В Парижі повстав спеціяльний комітет, що має на меті створити окремий театр для молоді (комедії, фарси, маріонетки). Комітет буде переглядати надіслані твори і вибере з них ті, що заслуговують на те, щоб їх спопуляризувати. Головою того комітету став відомий драматичний автор Шарль Вільдрак.

— **Грипа в Токіо.** В столиці Японії панує від початку січня сильна пошесть грипи. Денно вмирає коло 60 осіб.

— **З „чисткою“ на село.** Московська „Правда“ повідомляє, що у всіх дотеперішніх „чистках“ влада не взяла у „достаточній мірі“ під увагу такого важного відтинка, яким є — село. Ці „браки треба тепер відробити“. Село треба основно очистити від троцькістсько-бухарінівських шпигунів, що підготовляють голод і ярма обшарників для колхозників“. Передовсім мають бути очищені дирекції машиново-тракторних станцій і управи хліборобських відділів. Таким чином треба сподіватись нової хвилі терору, особливо в українських селах.

РЕҐЕНТ ГОРТІ ПРИЇДЕ ДО ПОЛЬЩІ.

З початком лютого приїде з офіційною візитою до Польщі мадярський реґент адм. Горті.

—o—

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК“: „ДОНЬКА САМУРАЯ“.

Фільма оригінальної японської продукції, може при допомозі німців. В усякому разі німці заінтересовані в тому, щоб її поширювати в Европі з огляду на деяку зазначену в ній тенденцію. Молодий японець вертається на батьківщину після 8-річних студій в Европі. Ці студії і побут серед европейців змінили сильно його погляди, головно на особисту свободу одиниці. В Японії жде на нього опікун, що прибрав його собі за сина з наміром видати за нього свою доньку. Прибраний син має теж рідного батька, бідного селянина. Японець вертається до Токіо з товаришкою-німкою, що студіює японську культуру. Зараз першого дня може бачить, що на нього жде наречена, донька його опікуна — самурая. Самурай підготовив свою доньку до подружжя так, як це ідеально уявляють собі німці; вона вміє не тільки господарити і має загальну освіту, але грає теж на ґітарі і співає. А проте зевропеїщений японець не хоче женитися з молодою наївною японкою і попадає у конфлікт з рідною традицією. Шойно під впливом своєї сестри він віднаходить контакт із рідною землею. Його товаришка-німка великосердним жестом зрікається свого місця і від'їжджає в Европу у відповідній хвилині. У фільмі бачимо японські звичаї і гарні краєвиди. Гра японців різна від гри европейців тому, що інші в них рухи і міміка. Дуже природно зображена погоня за дівчиною, що біжить на верх кратеру в самогубнім намірі. Японські дівчата — довідуємося з фільми — подібні до кратеру: тихі, то нараз вибухають, або й кидаються в гирло кратеру. За малу ролю має славний японський актор Гаякава.

—o—

✝ Посмертні згадки.

Д-Р СИДІР ГОЛУБОВИЧ

помер 12. ц. м. у Львові. Похорон відбудеться 14. ц. м. Д-р Сидір Голубович народився 1875 р. у Товстенькому коло Копичинець у селянській родині, батько його був визначний громадянський діяч. Як загально відомого на Поділлі адвоката-організатора д-ра Сидора Голубовича вибрали в 1907 р. послом до віденського парляменту. В 1918. р. в першому уряді ЗУНР одержав теку судівництва, а в 1919. р. став головою Державного Секретаріяту і виконував рівночасно обовязки Державного Секретаря фінансів та торговлі й промислу. Вернувшись з еміґрації, в 1924-ому р. обняв головноство Народнього Комітету. В. Й. П!

Д-Р МИХАЙЛО ОБІДНИЙ.

Рада Етнографічного Товариства в Мукачеві повідомляє, що дня 7. січня ц. р. після довгої і важкої недуги вмер **д-р Михайло Обідний**, довголітній діяч на полі українського музейництва, референт українського історичного кабінету при міністерстві закордонних справ ЧСР, український поет та основник Етнографічного Товариства і Музею Підкарпатської Руси. Покійний прожив 48 літ. Похорон відбувся 9-го січня ц. р. з Державної Лічниці в Мукачеві. В. Й: П!

—o—

Дописи.

ГОРОДОК.

Руханково-вокальний вечір Т-ва „Луг“. Товариство „Луг“, що в останньому часі пом'тно оживило свою діяльність завдяки жертвенній праці кількох одиниць, дало в неділю 2. січня ц. р. показ своїх дотеперішніх осягів у виді попису-концерту, який названо „руханково-вокальним вечором“. На програму того першого в цьому роді попису т-ва „Луг“ у Городку зложилися: 1) Вихід і дефіляда перед публикою при звуках оркестри. На малу сцену салі „Поміч“ входить бадьоро 25 луговиків і 10 луговичок та уставляються в ряди. За свиликою лунає крізь салю луговий гимн „Гей у лузі“. Дефіляду молодих луговиків в одностроях приняла публика широкими оплесками. 2) Вступне слово голови Повітового Лугу в Городку інж. Р. Паламарчука. 3) Вправи вільноруч луговиків за мельодією пісень: „Нумо братя до зброї“, „Їхав стрілець“; „І шумить і гуде“. 4) Деклямація „Дружба“ А. Курдидика — виголосив луговик Тимочко. 5) Вправи вільноруч луговичок при звуки пісень: „Їхав стрілець“, „Ой нема то краю“; „І шумить і гуде“. 6) Деклямація „Так мусить бути“ Семена Кость.-Костенка. 7) Національні танки „Коломийка“ і „Катерина“ — виконали луговики й луговички в національних строях. 8) Хор луговиків і луговичок відспівав пісню „Зашуміла ліщинонька“. 9) Деклямація „Нова дума“ Орлова. 10) Вправи луговиків палицями за мельодією пісень: „Гей там на горі“, „Їхав стрілець“ і „Як в Бережан“. 11) Вправи вінками луговичок до пісень: „Як з Бережан“, „І шумить і гуде“, „Човен хитається“ і „Гей там у Вільхівці“. 12) Деклямація „Вже двацять літ“. 13) Вежі — вправи луговиків — одна з найкращих точок вечора. 14) Вправи на коні — точка досить весела. 15) „За річкою, за Дунаєм“ у виконанні лугового хору. Вечір закінчено відспіванням національного гимну. Вправи вивчив і ними проводив п. Богдан Кисіль, луговим хором диригував п. Гр. Палеха. Підготова цього вечора тріваля досить короткий час, тимто й не можна надто дивуватися малим недотягненням у виконанні деяких вправ. Попис був помисланий як імпреза пропаґандивна, щоб здобути симпатиків і членів та познайомити ширші громадянські круги з працею в товаристві і як такий сповнив своє завдання.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Вистави для дітей у Кремянці. Заходом філії Союзу Українок, яку на днях розв'язала влада, виставлено дитячу пєсу „Князь [illegible]“ і поставлено під кермою п. Ковалевської дитячий балет. Діти досить добре вив'язалися зі своїх ролів і викликали захоплення серед глядачів своїми танцями. Шкода тільки, що імпреза ця зовсім позбавлена була українських пісень, а в танцях це можна було б підкреслити хочаби в костюмах.

Батьківський Комітет української гімназії виставив 16. грудня драму „Назар Стодоля“ під режисурою п. ґенералової Ф. Омелянович-Павленкової, котра приложила, як завжди, багато праці, щоб вистава історичної пєси з мистецького боку була без закиду. Чистий дохід пішов на дожилювання бідних учнів, одначе, не зважаючи на симпатичну ціль, глядачів на виставі було обмаль.

Спортові новини.

Погонь — Лехія 1:0 (0:0, 0:0, 1:0). Несподівана програна Лехії, яка претендувала до першого або другого місця. Лехія заграла дуже слабо. Ворота для Погоні здобув Цімер. В табелі мистецтв А-кляси Львова веде Україна перед Погонею і Чорними. Останнє місце займає А. З. С.

Італійський футбол. Трієстіна — Люккезе 0:0, Аталянта — Фйорентіна 1:1, Наполі — Торіно 1:1, Больонія — Ліворно 5:1, Ювентус Торіно — ФЦ Мілано 2:0, Амброзіяна — Барі 0:2, АС Рома — Дженова 1:3, Ліґурія — Лaціо 0:0.

Віденські дружини за кордоном. Рапід програв у Білгороді 2:4 (1:2). ФЦ Відень програв на виїзді в Ґібральтарі з мадярським Кішпешт 4:5 (2:3). Вієнна виграла в Бейруті з репрезентацією Сирії 4:0.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Дмитро Дорошенко: СТЕПАН ОПАРА, НЕВДАЛИЙ ГЕТЬМАН ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ. Видання Українського Історично-Фільольогічного Товариства у Празі. Прага 1937. Стор. 14, форм. 4°.

Остап Луцький: КООПЕРАТИВНІ ПРОБЛЕМИ. Бібліотека РСУК ч. 64. Львів 1937. Стор. 60, форм. 16°. Ціна 1 зол.

Автор обговорює в цій книжечці наради й постанови XV. Конґресу Міжнароднього Союзу Кооператив, що торкається таких засадничих кооперативних та економічних проблем, як 1) кооперативна ідея, 2) фінансова господарка, 3) рочдельські засади, 4) лібералізм 5) державний інтернаціоналізм, 6) капіталістична плянова господарка, 7) соціялістична плянова господарка, 8) кооперація в різних господарських системах, 9) загальна й кооперативна міжнародня торговля. Книжечку повинні обовязково прочитати всі ті, що цікавляться кооперативним рухом

ЖУРНАЛИ:

РІДНА МОВА, місячник. Варшава, ч. 1 (61) за січень 1938. Зміст: Редакція: Тернистим шляхом п'ятиліття „Рідної Мови“. Анкета про „Рідну Мову“. „Наша Культура“ тимчасово не виходитиме. Д-р В. Королів: Мертві, вперед! Ів. Огієнко: Складня галицьких письменників. Проф. д-р С. Грицак: Особові імена учнів перемиської української ґімназії. І. Огієнко: Складня української мови. III. Слова поза реченням: 1. Вставні слова й речення, 2. Вигуки, 3. Вигукові прислівники. Практичні лекції літературної мови. „Наймичка“ поема Т. Шевченка. Для опочинку. Ю. Вухналь: Трудовий день комсомольця Фадьва Гуски. О. і М. Залурович: А ми радіємо, що „Рідна Мова“ виходить! Життя слів. Ів. Мойсяк, П. Кривоносюк: Ріжномовні замітки. Передплачуймо „Рідну Мову“ на 1938-ий рік! — Адреса „Рідної Мови“: Warszawa IV. ul. Stalowa 25. m. 10. — Передплата річна 6 зол., піврічна 3 зол., чвертьрічна 1.60.; за границею в Европі 8 зол. поза Европою 2 дол. річно.

Театри.

Великий Театр:

Четвер 13. I. год. 8. „Льоенґрін“ оп.
Пятниця 14. I. год. 7.30 „Сісі“.

Театр Ріжнородностей:

Четвер 13. I. год. 7.30 „В перфумерії“.
Пятниця 14. I. год. 7.30 „В перфумерії“

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

РАВА РУСЬКА:
13. I. Довбуш

ЛЮБАЧІВ:
14. I. Циганський барон.
15. I. Орлеця.
16. I. Дівча з Маслосоюзу.
17. I. Муж двох жінок.
18. I. Шаріка.
19. I. Довбуш.

З Любачева їде театр до Яворова. У днях 24. і 25. I. виступить театр у Львові в салі Театру Ріжнородностей: дня 24. I. Орлеця, дня 25. I. Довбуш.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЖРАЗНИЦЯ:
13. І. Маруся Богуславка.

ТУСТАНОВИЧІ:
14. І. Хмара.
15. І. Маруся Богуславка.
16. І. Мазепа.

КІНА.

АПОЛЬО: „Невдачник“.
АТЛЯНТИК: „Товариші зброї“.
ВАНДА: „Малий король“; „Чоловік, що розбив банк у Монте-Карльо“.
ҐРАЖИНА: „Роже“.
ЕВРОПА: „Косцюшко під Рацлавицями“.
КАСІНО: „Графиня Владімов“ з Марлєною Дітріх.
КОПЕРНИК: „Князь і прошак“.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук“.
МЕТРО: „Камелієва дама“.
МІРАЖ: „Сціпіон Африканський“.
МУЗА: „Благословенна земля“ (Ел. Райнер, Павло Муні).
ПАКС: „Один поверх вище“.
ПАЛЯС: „Премієра“ із Зарою Леандер.
РАЙ: „Чар богеми“ з Ів. Кепурою та Мартою Еґерт.
РІЯЛЬТО: „До побачення, гарна пані“ (Л. Гейд, Слезак, Тімік, Александер).
СВІТ: „Тайна чорної кімнати“, „Таві во дівчата“.
СТИЛЕВЕ: „Королева Вікторія“ та ревія.
ТОН: „Капітан Тейльор“.
УТІХА: „Сміеться тигай в джунглі“ та ревія.
ХИМЕРА: „Дівчата з Новолипок“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5)
„Індія“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
III. частина Вистави в Парижі.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 13. січня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. концерт, 19.10 Квартет, 20.00, 21.00 Вечір танку; БІЛГОРОД 18.00, 21.30 Пісеньки, 22.15 Циганські романси; БУДАПЕШТ 12.05 Форт. 12.45 Спів. 18.30, 19.00 Циг. музика, 21.25 22.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.25 Форт., 19.25 Весела словно-муз. авдиція, 19.40 Дрібні фортепяни; ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Нар. музика та пісні, 18.20 Соната фіс-моль Реґера, 19.10 Фільм. музика та пісеньки, 22.30 Музика; КОШИЦІ 13.30, 14.00, 18.00 19.40 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Сол'істи, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Лілюм“ легенда Мольнара, опісля скрипк. рецитал; ПРАГА 19.15 Дитячий хор, 22.40 „Мазурки“ Шимановського, форт.; РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні; РИГА 19.15, 20.00, 21.15, 22.00 „Країна усміху“ оп. Легара; РИМ 17.15 Камер. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Хованщина“ оп. Мусоргського.

Пятниця, 14. січня 1938.

БЕРЛІН 11.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Романтична музика, 20.00 Веч. концерт, 21.00 „Цвай ін дер Душикенамер“ ком. Зверега. БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 18.00 Симф. концерт, 17.00 Віол. 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 Опера. ВІДЕНЬ 11.25 Солісти, 15.15 Оп. арії, Гельмут альт. 16.30 Для дітей, 17.30 Хор і солісти, 19.25, 20.00 Військ. орх., хори, 21.00 Концерт вишн. музики, 22.30 Танк. музика. ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 19.00 Соч. скрипка, 20.00 Гітарист Сеговія. КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, 18.00 Верещ: „Початки людської культури“, Концерт Анни Остапчук-Наумовичової (композиції Січинського та нар. пісні), МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 19.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 Сопран. форт. дует. ПРАГА 15.15, 16.10 Розр. музика, 16.40 Смичк. квартет, 20.35 „Реквієм“ орат. Франка.

21.25 „Дитинство Христа“ бібл. трильогія Берліоза. РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. концерт, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Ле пас“ драма Порто-Ріша. РИМ 16.00, 18.00 Концерт хору, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 13. січня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Клясики та романтики, муз. поранок для гімназій; 11.40 Пісні без слів, пл.; 12.03 Полудн. авдиція; 13.45 Комунікат Хліб. Палати; 13.50 Легка музика з пл.; 14.10 Розр. музика, орх.; 14.55 Біржа; 15.00 Спогади з 1863 р., Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Гутірка музична з молоддю; 16.15 Розр. концерт у вик. вар. капелі; 16.20, 20.00 Актуальна гутірка; 17.00 Університет Ст. Баторія, відчит; 17.15 Евг. Сем. Гальман: „Дівчина у вікні“, вик. Фльора-Мелярт-Мас сопран. у супр. орх.; 17.50 Про типи бігунів; 18.00, 18.50 Спорт. вістки; 18.10 Чи діти повинні їздити на лещетах і санках; 18.20 Молодь перед мікрофоном: Зима в поезії та пісні; 18.40 Листи та програми; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Театр Уяви: „Алькест'с“ Евріпіда; 20.10 Розр. концерт, військ. орх., С. Бестані сопран. саксофон, форт.; 21.45 Літер. нарис, 22.00 Бетовен: Септет ес-дур оп. 20; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Із спікерового альбума.

Пятниця, 14. січня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авд., **9.30 Трансм. богослуження з Успенської церкви у Львові**, 11.15 Для шкіл: „Слова лицаря“, 11.40 Арії з опер Чайковського, гр. пл., 12.03 Полуднева авдиція, 13.45 Сусп. гутірка, 13.50 Музика з пл.; у перерві: Авдиція для жінок, 14.30 П. Чайковський: Скрипковий концерт д-дур оп. 35 (Б. Губерман із орх.), 14.55 Біржа, 15.00 Спогади з 1863 р., Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Оповід. для дітей, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Концерт сальон. орх., 16.50, 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Сучасна мати, **17.15 „Тріє царі“ авд. в опр. В. Ковальчука, у вик. ансамблю українського театру** та хору „Сурма“, 17.50 Огляд видань, 18.00 Світовий комунікат, 18.10 Турист. інформатор, 18.15 Пісні у вик. Тамари Бестер'вич (сопр.), у супр. форт., 18.35 Мистецька творчість Ріхтер-Яновської, 18.50 Спортові вістки, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Театр Уяви: „Тінь Матвія Паскаля“ Л. Піранделя, 19.40 Ем. Шабріє: „Ґвендоліна“, увертура, з пл., 20.00 Симф. концерт, орх., форт.; у перерві Веч. денник, актуальна гутірка, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Фортепіян і гр. пл.

Радіокутик.

АМЕРИКАНСЬКІ ТРАСМІСІЇ.

Европа змагається при помочі радія познатися з заморськими краями та впливати на національні групи, розпорошені на інших континентах, зв'язаних з Европою походженням. Американська радіофонія змагається стягнути для своїх слухачів цікаві відомости з цілого світа. НБЦ тепер приготовляє дві великі радіорепортажі з двох кінців світа: З північного бігуна та тропіків. Американські слухачі зможуть брати участь у виправі Мек Грегора до бігуна та д-ра Гольдмена, який досліджує британську Ґвіяну з півночі на полудень. Обі репортажі матимуть крім сензаційних моментів ще описи краєвидів та звіт, які дозволять слухачам пізнати наукову працю обох дослідувачів.

МЕТЕОРОЛЬОГІЧНІ КОМУНІКАТИ.

Німецьке радіо, залежно від атмосферичних обставин, надає комунікати про обставини їзди для шоферів та окремі комунікати і справоздання про погоду для аматорів зимових спортів. Швайцарське радіо надає комунікати про свіжі лявіни.

НОВІ ТЕХНІЧНІ РАДІОВІ ДОСЛІДИ.

На засіданні італійського сенату багато говорив Муссоліні про Марконія та його значення для італійської науки. Муссоліні заявив, що до останньої хвилини свого життя Марконі брав діяльну участь у дальшому розвитку радієвої техніки. В приміщенні Муссоліні переводив Марконі досліди, які мають величезне значення в реалізації нового, щойно в заводу в'діграти. Ці новаті винаходи будуть всебічно досліджені та введені в життя.

БІРЖА.

Львів 12 січня 1938

Гроші.

Купно-продаж: Бельґи бельг. 89·63 89·20, Долари американські 5.27·00, 5.24·50, Долари канад. 5.26·50—5.24·00. Фльорени гол. 294·32—292·70. Франки фр. 18·02—17·72, Франки швайцарські 122·30—121·50, Фунти англ. 26·43—26·27. Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·60—16·90, Кор. дан. 117·99—117·15 Кор. норв. 132·78—131·80, Корони шв. 136·15—135·15, Ліри італ. 21·80—21·00. Марки фінляндс. 11·69—10·25, Марки нім. 113·50 — 110·50, Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 122·00 — 118·00

Акції.

4 і пів прон. внутр. 64·63, 64·25, 3 інв 1 ем. 79·00 серія непот. 3 поз. інв. 2 ем 79·50, серія непот. 5 конверс. 66.75 прем дол. 42·00, 4 консол. 67.75

Папери.

Банк Польський 117·25 Цукор 36·50 Вугель 30·75, 30·75. Ліпльоп 61·50. Моджеїв 15·00, Островець 55·25, Стараховичі 36·00, 36·50, 36·25. Габербуш 49·00.
Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 12 січня 1938 р.

1 кг. масла десер. бальок без оп. 3·05 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак. 3·10 зол.
молоко . . . . . 16—17 сот.
яйця (копа) . . . . 7·90—8·00 зол.

Тенденція вдержана на масло й молоко, на яйця сильна.

ОПОВІСТКИ.

Приватний урядовець, безробітний, хорий на нерви, який дійсно находиться в незрадливім положенні, просить Вп. Громадян жертвувати йому бодай найдрібнішу квоту на ліки і поворот до дому. Жертви приймає Адміністрація для „Хорий-Безробітний“. 1—2

Загальні Збори Т-ва Українська Бурса ім. Митроп. А. Шептицького у Львові відбудуться дня 22. січня п. р. в год. 17-ій в домівці бурси при вул. Театинській 10 зі звичайним порядком нарад. На випадок неповної кількости членів — вимаганої статутом, Збори відбудуться годину пізніше в тим самим порядком нарад. — **Виділ.** 144

Оголошення. Ділова Комісія „Комітету для вшанування 10-их роковин смерти Головного Отамана Військ У. Н. Р. Симона Петлюри“ цим оголошує, що з днем 1. І. 1938 року припинила свою діяльність, а все майно і грошові засоби, залишені від її чинности, передає Захоронці для дітей ім. С. Петлюри в Перемишлі. — Секретар Ділової Комісії **Д-р Левко Чикаленко.** 131

КУПНО - ПРОДАЖ

ДО ПРОДАННЯ стара адвокатська канцелярія в повітовім гірськім м'сті. Пересічний місячний дохід 300 зол. Зголошення до Адміністрації під „1000“. 133 3—3

ВАННИ ЦИНКОВІ, балії, **НАСІДІВКИ**, великий вибір, **ЗАЯЦЬ. Оссолінських чотирнацять.** 145 1—10

МАШИНУ писальну, марки „Корона“, валізкову, з українським письмом, майже нову, продам оказійно. Зголошення до Адмін. під „Оказія“. 1—1

ДАРУНКИ на Ялинку і Новий Рік зі золота, срібла, годинники, поручає найдешевше фірма Вандер, Львів, Шайнохи один. Преціяйна і дешева направа годинників і біжутерії. 2707 7—7

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ПРИСЛУГУ ДО ВСЬОГО, сов'сну, працьовиту, інтелігентну шукаю. Зголошення до Адміністрації з відписами свідоцтв і референцій під „Чесна“. 137 2-3

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ВДОВИЦЯ по священнику працьовита, солідна, скромних вимог, розуміється добре на куховарстві, як і на всіх ділянках домашньої господарки, прийме місце зараз найрадше у самітного священика або пана. Зголошення до Адм'н. „Діла“ „Для самітної“. 129 2—2

НАУКА

ШКОЛА КРОЮ ЖІНОЧОГО з правом видавання свідоцтв, ведена паризьким моделістом БІНДЕРОМ, дипльомованим у Парижі, Дрезні, Відні. Професор патронату. Приймає вписи — ціни знижені. — Льв'в, Оссолінських 12. 136 2-3

РІЖНІ

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найфаховіше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ, Львів, пл. Марійська 5 направляє ріжного роду годинники, прецизійно, солідно і дешево. 2318 в 9—11

БЮРО ПРИПОРУЧЕНЬ „СВЯТОВІД“ влекшує життя; все полагодить всюди в краю і за кордоном. Львів, Академічна 23, тел. 200.08. 2287 16-

ШЛЮБНІ, БАЛЕВІ СМОКІНҐОВІ УБРАННЯ. ВИПОЗИЧАЮ, ЛЬВІВ, ПЛ. ТЕОДОРА 4. 2729 7-

ЙОРДАНСЬКІ морози не страшні, коли в кімнаті палиться в печі від МИХАЙЛА ГАЛІВЕЯ, Львів, Петра Скарги 5, тел. 261.65. 2347 2—

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.